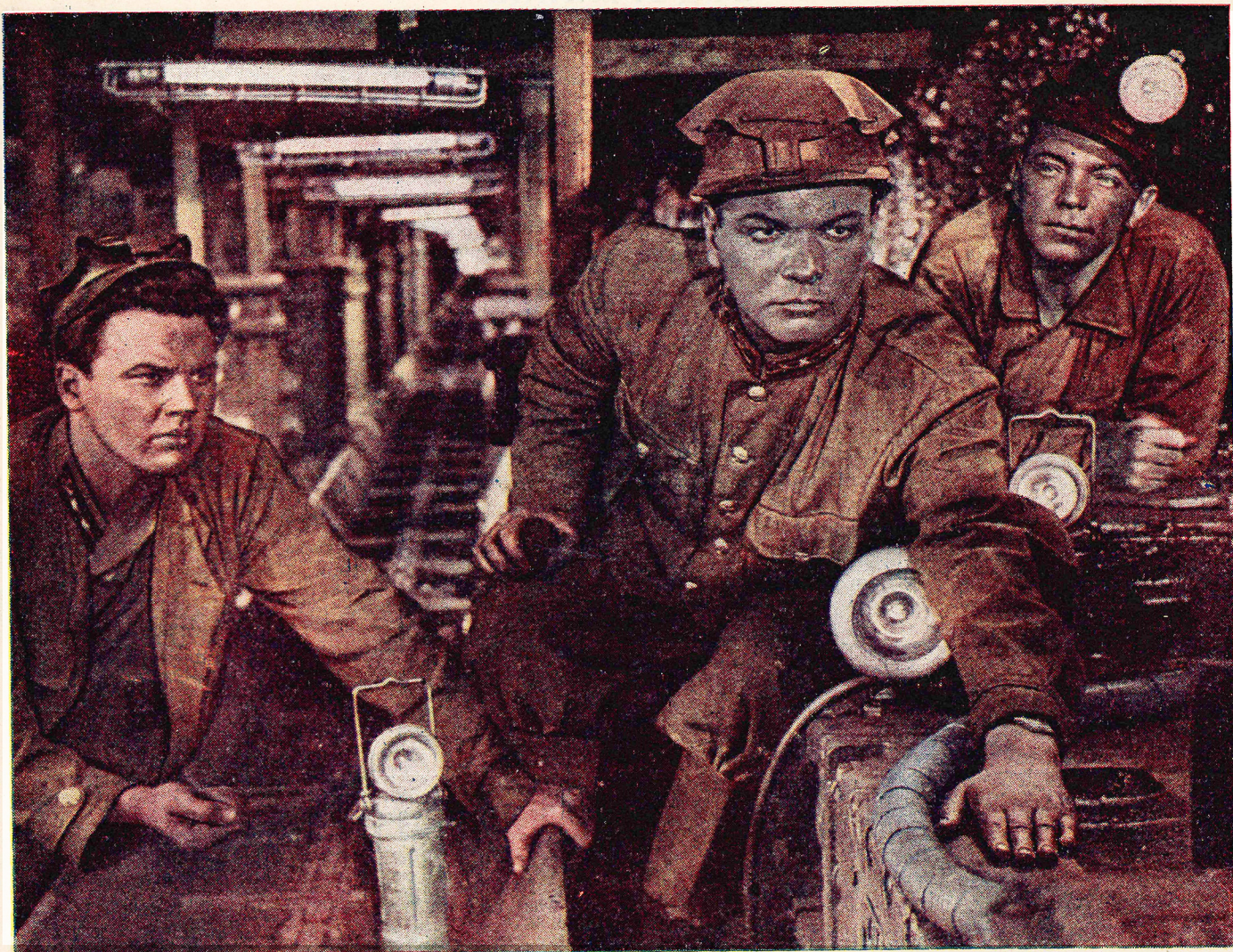

КИНО

9

ГОДИНА ШЕСТА * СОФИЯ, 30 СЕПТЕМВРИ 1951

СЪДЪРЖАНИЕ

Седем години свободно творчество	1
Международният успех на „Тревога“	3
Отзиви от VI МФФ за „Тревога“ и нашето киноизкуство	4
Анжел Вагенщайн. Бележки от VI Международен филмов фестивал в Карлови Вари	5
„Утро над родината“ — филм за нашата димитровска младеж	7
Ив. Иванчев. Документалните и научно-популярните филми сред народа !	8
Българо-съветската дружба — слънце и въздух за нашия народ	9
„Кавалерът на Златната звезда“, от Крум Христов	9
Слънчев Азербайджан, от Ал. Декало	10
Нов живот за Латвийската ССР, от Ис. Наимович	11
Цветуша Армения, от Емил Коралов	11
Борислав Петров. Кинелефикация на южните и западните райони	12
Едно добро начало	12
Христо Б. Христов. Повече грижи за филмовите копия	13
Николай Стайков. Борбата на японската прогресивна кинематография	14
Х. Оливер. „Екран франсе“ — борец за мир и прогресивно киноизкуство	15
Богомил Нонев. Титовската филмова „култура“ в блатото на американския космополитизъм	16
На първата страница на корицата: кадър из съветския филм „Донецките миньори“.	

Редактира комитет. Главен редактор: **Стефан Станчев**
Технич. редактор: **Ст. Сърмабожов.** Коректор: **Л. Карастоянова**

Адрес на редакцията: улица „Алабин“ № 39, София, телефон № 8-29-55. Издава Държавно издателство „Наука и изкуство“

Сп. „Кино“ (до края на год. V „Кино и фото“) излиза веднъж в месеца. Годишен абонамент: за България — 500 лв., за чужбина — 1000 лв. Абонаментът се внася по чекова сметка № 13560 на адреса на администрацията: Държавно издателство „Наука и изкуство“, ул. „Цар Самуил“ № 50, София, телефон № 8-37-16.

Дадено за печат на 1. X. 1951 г. Формат 70/100/8. Печатни коли: 2-25. Авторски коли: 7-20. Тираж: 3500. Поръчка № 2468
Държ. книгопечатно предприятие „Дечо Стефанов“, Ангел Кънчев 1, София

Седем години свободно творчество

Иминаха седем години от славните дни, когато победоносната Съветска армия освободи нашата родина от чуждестранната империалистическа зависимост и от фашисткото робство. Седем години от победилия Девети септември, когато нашият народ, обединил силите си в редовете на Отечествения фронт, начело с работническата класа и Комунистическата партия взе в свои ръце съдбините си и откри нова страница в историята на родината ни.

В своя забележителен доклад за седмата годишнина на освобождението на България от фашизма и империалистическата робия, изнесен пред тържественото събрание на 8 септември т. г., другарят Вълко Червенков каза:

„Деветосептемврийското народно въстание, съчетано с победоносното настъпление на Съветската армия на Балканите, означаваше дълбок прелом в развитието на България. То постави кръст на нейното проклето минало, когато тя беше оплячкосвана от империалистите, а българският народ им служеше за пушечно месо в техните грабителски войни. То постави началото на големи политически, стопански и културни преобразования, които в своята съвкупност определиха и укрепиха народнодемократическия строй, откриха пътя за премахване на капитализма, за освобождението на трудещите се от всяка експлоатация, за построяване на социалистическото общество у нас по примера и с помощта на Съветския съюз-освободител.“

Пътят на родината през изтеклите седем години е път на непрестанен възход, път на крупни победи на политическия, стопанския и културния сектор. До 9 септември 1944 година в условията на капиталистическото господство монархо-фашистката управляваща класа се беше впила като кърлеж в народната снага, изсмукваше жизнените сокове на трудещия се народ и тласкаше родината към нова национална катастрофа. Избавлението си от фашистката робия и предотвратяването на страшната катастрофа, към която го тикаха царборисовци и филовци, нашият народ дължи на братския Съветски съюз, на неговата доблестна героична армия. Алчни погледи хвърляха империалистите и при завършването на Втората световна война към богатствата на нашата родина. Кървави ръце протягаха към родната земя гръцките монархо-фашисти и турските реакционери. Нашият трудов народ бе спасен от зловещата участ на трудещите се в капиталистическия свят и съседните страни, като Гърция, Турция и Югославия, а националната независимост и териториалната цялост на родината бяха запазени пак от великия ни събрат — Съветския съюз. Историята на свободна и независима България през последните седем години е немислима без непрекъснатата и всеотдайна братска помощ на Съветския съюз.

„Ето защо — казва в доклада си другарят Вълко Червенков — и първите си думи, думи на най-голяма благодарност и искрена признателност, нашият народ отправя днес към Съветския съюз, към неговата изпитана в най-големи и тежки боеве, каквито досега всемирната история познава, славна армия, към съветските народи, към любимия и роден наш учител и вожд Йосиф Сталин.“

Под благодатните лъчи на българо-съветската дружба, която безсмъртния народен вожд и учител Георги Димитров ни учеше да пазим като зеницата на очите си, нашата родина бързо се възвраща. Премахването на монархията, обявяването на България за народна република и гласуването на Димитровската конституция, национализацията на индустрията и банковото дело, аграрната реформа и още редица крупни революционни мероприятия укрепиха народнодемократическата власт, която успешно изпълнява при нашите условия функциите на пролетарската диктатура. Разгънаха се широко творческите сили на нашия трудов народ, започна в ускорени темпове да се променя обликът на родината, започна небивал в нашата история политически и стопански подем.

От изостанала в развитието си страна с крайно слаба промишленост и примитивно земеделие България бързо се превръща в индустриално-аграрна страна. Промислеността расте небивало бързо. В цялата страна кипи промишлено строителство в грамадни за нас мащаби. С неограничаване помощ на братския Съветски съюз още през 1946 година ние успяхме да достигнем довоенното равнище на промишленото производство, а през настоящата година общият обем на промишлената продукция ще бъде вече близо четири пъти по-голям от обема на промишлената продукция през 1939 година. Вместо някогашните предимно дребни предприятия с изостанала техника, с ниска механизация и крайно слаба енергийна база нашата промишленост сега непрекъснато и в ускорени темпове се обогатява с едри предприятия, съоръжени според последната дума на съветската техника, с осигурена и постоянно засилваща се енергийна база. Развиват се съвършено

нови клонове на промишлеността, каквито преди 9 септември 1944 година България не познаваше. Изградени бяха крупни електропромишлени предприятия, които са в състояние да задоволяват всички нужди на страната от електропромишлени произведения. Ние вече имаме масово родно производство на трансформатори, големи електромотори, радиоусилвателни уредби, автоматични телефонни централи, рентгенови апарати, радиоапарати и др.

Машиностроенето получи такъв размах, че тая година неговата продукция ще надхвърли 90 пъти предвоенното равнище. Само тая година нашето машиностроене усвоява производството на повече от сто вида нови машини.

Създава се широка основа за развитието на химическата промишленост, каквато до 9 септември 1944 година нямаше. Още тая година ще влезе в строя гордостта на нашето промишлено строителство, прекрасната рожба на българо-съветското нерушимо братство — Азотно-торовият завод-гигант, който не ще има равен на себе си на Балканите и ще дава на нашето земеделие ежегодно по 70 000 тона изкуствени торове.

Благодарение на съветската помощ ние извършваме широки проучвания на скритите дълбоко в недра на родната земя богатства. Разкриват се богати перспективи за добив на железни руди, цветни метали, въглища и много други полезни изкопаеми. С братската помощ на Съветския съюз в най-близко време у нас ще бъде създадена и родна, българска металургия, ние ще имаме собствено производство на чугун, стомана, олово и други черни и цветни метали, достатъчни за задоволяване на нашите нужди.

Грамадни успехи отбелязва и производството на електроенергия. Тая година ще бъдат пуснати в експлоатация нови мощности, които почти с 40 на сто надвишават мощностите, построени в България за целия период от освобождението от турско иго до 9 септември 1944 година. През тази година ние ще произведем толкова електроенергия, колкото бе произведена през последните шест предвоенни години.

От страна с предимно лека промишленост, развиваща се анархистично, България се превръща в страна с бързо и всеотдайна развиваща се по план индустрия. Расте заедно с увеличаването на промишлеността и нашата работническа класа, засилва се и укрепва нейната ръководна роля в социалистическото строителство. Широко социалистическо съревнование, масово движение на ударничество и рационализаторство увеличават непрекъснато общественото имущество, работният с държавническо съзнание и смела инициатива, борецът, за когото няма непреодолими трудности, верният на своя народ и на своята социалистическа родина патриот.

В ускорени темпове тръгна и социалистическото преустройство на селското стопанство. От втората половина на миналата година по-голямата част от селските стопанства в цялата страна, а в основните зърнопроизводителни райони огромното мнозинство се обединиха в трудово-кооперативните земеделски стопанства, поеха пътя на социалистическото земеделие. Чрез машинно-тракторните станции в селското стопанство навлиза мощна модерна техника, която облекчава труда на селянина, увеличава добивите от единица площ. Само тая година наред с хилядите трактори и други земеделско-стопански машини в помощ на нашето селско стопанство братският Съветски съюз ни изпрати нови 550 комбайна, които прибираха богатата реколта. Борбата за високи добиви се поде масово и системно от кооператорите и патриотичните частни стопани, от всички работници на ДЗС и МТС. И тая година ние прибираме необичайно богата реколта, която е резултат както на добрите климатически условия, така и на организираната борба за високи добиви. Планът за държавните зърнодоставки е изпълнен предсрочно и продължава да се изпълнява. Хлябът на трудещите се е напълно осигурен, държавата разполага със значителни резерви, а в производителите остават също големи излишци. Трябва да се отбележи при това, че две трети от постъпилите в държавните складове зърнени храни дойдоха тая година вече от социалистическия сектор — ДЗС, МТС и ТКЗС. Новата организация на селското стопанство създава условията за бързото израстване и на нови хора в село — хора с държавен поглед, които по примера на съветските хора водят системна борба за повишена продуктивност, стават майстори на високи добиви. Растат редиците на знатните хора и в нашето селско стопанство, увеличава се броят на орденосиците и лауреатите на димитровски награди, които целият народ обкръжава с почит и уважение.

Наред с усиленото социалистическо строителство, като непосредствен резултат от него, се повишава непрестанно и благосъстоянието на трудещите се.

В неспирен подем е и нашата народна култура. Десетки научни работници и хора на изкуството завоюваха значителни достижения и бяха удостоени с димитровски награди.

Девети септември 1944 година е преломен момент и за развитието на нашата кинематография. Оценявайки киното като най-важно от всички изкуства и най-могъщо средство за социалистическото превъзпитание на масите, партията и народната власт не жалят сили и средства да го направят широко достояние на целия наш трудов народ и да го издигнат на подобаваща висота.

Девети септември заваря нашата кинорежа с 213 кина, от които само 73 в селата. Капиталистите предпочитаха да откриват кинотеатри само в градовете, защото там разчитат да получат от тях най-големи печалби. В повечето села, особено в по-бедните и по-малките, населението не знаеше що е кино. След 9 септември 1944 година започна планово развитие на кинорежата с оглед киното да стигне и в най-отдалечените, и най-малките села. Днес вече ние имаме 764 кинотеатра, от които 567 са в селата. Това значи, че кинотеатрите в селата са се увеличили осем пъти. За обслужване на селата без постоянни кинотеатри в страната работят 100 подвижни кина, каквито преди Девети септември изобщо нямаше.

Следвайки указанията на нашия народен вожд и учител Георги Димитров, че киното е „могъщо средство за възпитанието на нашия народ и за издигане неговото културно и политическо ниво“, народната власт отстрани изцяло от този важен идеологически сектор частния предприемач-капиталист. С това се създаде възможност разрастването на кинорежата да става по общ за цялата Република държавен план. Нашите екрани бяха прочистени от упадъчните филми на капиталистическия Запад.

Като живителна струя сред народа се вля светското киноизкуство, което играе решителна роля за оформяне и укрепване на социалистическото съзнание на трудещите се. Нашият народ обича и ценява светските филми и всяка нова светска премиера се посреща от него с най-голяма радост. Показателен е фактът, че само през първото шестмесечие на настоящата година светските филми са гледани от около 19 милиона души — недостигнат досега у нас брой зрители.

Правилно оценявайки ролята на светския филм, Главната дирекция на кинематографията полага системни грижи за широкото му популяризиране и пълноценно използване от трудещите се дори в най-отдалечените селища. В главните зърнопроизводителни райони тя всяка година бе уреден селскостопански киносеминар с филми, отразяващи агротехническите постижения на социалистическото земеделие и богатия опит на светските хора в борбата за високи добиви. Уредени бяха и няколко тематични кинопокази: „Светската армия — освободителка на народите“, „Велики руски пълководци“, „За бдителността“. За да запознае зрителите с постиженията на светското киноизкуство, Главната дирекция на кинематографията организира 850 печатни изложби на тема „30 години светска кинематография“, уреди фотоизложби за светското кино в Димитровград, Станке Димитров, Благоевград и Кюстендил. По случай месеца на българо-светската дружба на екраните в цялата страна сега се поставят най-добрите светски филми, уреждат се тематични кинопокази, хвърля се широко сред народа неограниченото богатство от съкровищницата на великото светско киноизкуство.

Наред със светските филми все по-широк прием сред нашия народ намират филмите на народнодемократичните страни. Използват се и художествено издържаните прогресивни филми от други страни.

За да се направи киното още по-достъпно за масовия зритель, създадена бе дублажна студия, която ще озвучава с български говор редица светски игрални и други филми. Дублажната студия е вече съоръжена с нова, най-модерна светска техника, което ще й позволи да засили и качествено да подобри своята работа.

Като основен проблем на нашата кинематография правителството и партията поставиха създаването на родно филмопроизводство, на което Петният конгрес на партията посочи и конкретните задачи: „създаването на добри документални филми върху теми из борбите за изграждането на нашата социалистическа, материална и духовна култура, както и час по-скорошното осигуряване на страната с отечествен художествен игрален филм“ (В. Червенков — Доклад пред Петия конгрес на БКП).

Новото киноизкуство на България, раждането на което беше възможно само в условията след народната победа на Девети септември, се явява качествено ново, то няма нищо общо със спекулантските опити за създаване на филми от частни предприемачи-капиталисти или с пропагитите от буржоазно-фашистка идеология неспособни филмови опити. Забило корени в богатия опит на най-съвършеното и най-прогресивното киноизкуство — светското, нашето младо социалистическо киноизкуство се явява в същото време продължител и на най-добрите традиции на нашата родна прогресивна култура. В непосредствена жива връзка с народа, в безусловна служба единствено на народните интереси нашето киноизкуство участва дейно в социалистическото преустройство на страната и в социалистическото превъзпитание на трудещите се.

В изминатите седем години на свободно творчество нашата кинематография завоюва сериозни постижения. Добри успехи отбелязаха преди всичко нашите хроникално-документални и научно-популярни филми, които отразяват ентузиазма и устрема на трудещите се в изграждането социалистическото бъдеще на родината и сами съдействуват за разгарянето на голямото ентузиазъм. Тия успехи обаче са все още недостатъчни, несъответстващи на бурния стопански и политически подем в страната, отразяването на който остава постоянна и недостатъчно изпълнена от кинематографията задача. Радващи и значителни постижения даде и игралният художествен филм. Големият и международен успех на филма „Тревога“, който заслу-

жено получи наградата „Борба за свобода“ на VI МФФ в Карлови Вари, ясно очертава възходящия след „Калин орелът“ път на игралния ни филм. И след завършения вече филм „Утро над родината“ ние имаме всички основания да очакваме, че ще вървим все по-напред, ще завоюваме нови големи успехи. Новият човек — комунистът и борецът за социализъм и за мир, трябва да стане централен герой в нашето киноизкуство. Него ние очакваме да видим във филма с временно заглавие „Данка“ по сценарий на Кръстьо Белев и Арман Барух, който вече е на довършване, него трябва да намерим и в сценариите „Наша земя“ от Анжел Вагенщайн и „Без межда“ от Стоян Ц. Даскалов. Ново и голямо завоевание на нашия художествен филм ще трябва да бъде и „Под игото“, който се снима по безсмъртния роман на народния поет Иван Вазов.

Въпреки трудностите — липса на опитни и висококвалифицирани кадри от сценаристи, редактори-сценаристи, режисьори, оператори и пр. — нашата игрална кинопродукция върви напред, вече тръгнала неотклонно по пътя на социалистическия реализъм, опряна на богатия опит и широката помощ на светското киноизкуство.

Безспорните постижения на нашата млада кинематография биха били много по-значителни, ако в организацията на нейната работа не се допускаха и сериозни слабости, много от които все още не са ликвидирани.

Нашият отечествен филм — хроникално-документален, научно-популярен и художествен — все още сериозно изостава в отразяването на великите преобразования, които настъпват в страната в процеса на изграждане основите на социализма. Нашият филм още не е отразил пълноценно героизма на работническата класа и трудовото селачество, не е отразил процеса на превъзпитание, на раждането и утвърждаването на новите социалистически герои, не е отразил огромната ръководеща роля на партията и личния пример на комунистите.

Ръководството на кинематографията и управителният съвет на Съюза на българските писатели още не са успели да издигнат сценарния проблем като съществен национален въпрос, в разрешаването на който трябва да се заангажират усилията на най-добрите утвърдени наши писатели, както и на широк кръг млади надеждни литературни творци. Сценарната комисия трябва вече да стане институт за пълномерна творческа помощ на писателите, за да улеснява работата им върху новия и за комисията, и за писателя жанр на киносценария.

Борбата за изпълнението на финансово-производствените планове все още не се води с нужната енергия и настойчивост от всички сектори на кинематографията, а тя трябва да се подеме системно и решително, защото от това зависи в голяма степен и материалното осигуряване, и качествено подобряване на нашата кинопродукция.

В програмцията на филмите за екран все още се допускат сериозни слабости, които трябва час по-скоро да се ликвидират.

Неоправдано изостава работата по изграждането на киноцентра, строежът на който все още не е започнат. Построяването на киноцентра, идейните планове за който са вече изработени, ще улесни много нашето филмово производство и то не трябва повече да се отлага.

Безспорно е, че нашата кинематография, която след Девети септември 1944 година завоюва значителни постижения, все още не е изпълнила в задоволителна степен задачите, които партията и правителството й възлагат. В годишнината на деветосептемврийската народна победа, отчитайки своите успехи, нашата кинематография трябва да съсредоточи вниманието си преди всичко върху това, което не е успяла да извърши и което й предстои да извърши. Задълбоченото проучване на доклада на другаря Червенков за седемгодишнината от освобождението на България от фашизма и империалистическата робия ще помогне извънредно много на нашите киноработници да видят какви огромни задачи стоят още нерешени от тях, какво широко поле за работа е разкрито пред родната кинематография.

И вдъхновени от досегашните си успехи и достижения, поучени от грешките и слабостите си, при безрезервната подкрепа на партията и правителството, използвайки богатия светски опит и непосредствената помощ на светските майстори, нашите киноработници ще вложат всичките си сили за изпълнението на тези задачи — за изпълнението на своя дълг към социалистическото бъдеще на родината.

Дружеска снимка на българските и китайските делегати на VI Международен филмов фестивал в Карлови Вари.

М-р-председателят на Чехослованската народнодемократична република Антонин Запотоцки връчва наградата „Борба за свобода“ на режисьора на българския филм „Тревога“ Захари Жандов.

Българските делегати на VI Международен филмов фестивал в Карлови Вари Слав Славов, Захари Жандов и Анжел Вагенщайн в другарски разговор с членове на корейската делегация.

Международният успех на „Тревога“

На VI Международен филмов фестивал в Карлови Вари нашето младо киноизкуство завоюва ценна международна победа. Филмът „Тревога“, който е едва вторият игрален филм на нашата кинематография, получи една от четирите главни премии на фестивала — наградата „Борба за свобода“ — „за завладяващо изобразяване борбата на българския народ за свобода“.

Няколко седмици след фестивала филмът „Тревога“ започна да се прожектира по екраните на Съветския съюз и първите отзиви, които четем в съветския печат за този филм, са повече от ласкави. В страната на най-великото и най-съвършено киноизкуство в света българският филм „Тревога“ намира най-топъл прием и съветската критика открито оценява филма като безспорен успех за нашата млада кинематография.

Тези факти са радостни и безспорно силно вълнуват нашите киноработници. Те говорят, че макар и още много младо, нашето киноизкуство се развива правилно. А този път на развитие бе посочен от нашата героична Българска комунистическа партия-ръководителка и от великите първомайстори на съветското киноизкуство. Ние се учим и винаги ще се учим от тях в борбата си за създаване на такова киноизкуство, което служи на най-великата цел, поставена някога пред човечеството — борбата за свобода и мир срещу тъмните сили на подпалвачите на нова война, борбата за изграждането на социализма.

Яростна е пропагандната война, която силите на империалистическата реакция водят днес срещу лагера на мира и демокрацията, възглавяван от великия СССР. С най-груби фалшификации на истината и гнусни клевети те се стремят да отровят съзнанието на милиони хора, да убият у тях вярата им във възтържествуването на правдата, която носи социализмът, за да ги превърнат в пушечно месо за подготвяната от тях нова световна война. Има милиони хора, които не се поддават на тези империалистически машиниции и твърдо се нареждат в редиците на милионите борци за мир, свобода и демокрация. Но има също така и милиони, които още се колебаят, които още не могат да прозрат великата истина, която изгрива от Изток, които още нямат смелост да определят решително своето място в днешната велика борба между мира и войната.

Такива хора имаше и през последната война. Затворени в своята дребно-буржоазна еснафска черупка на лично благополучие, те си въобразяваха, че могат да останат „неутрални“ в гигантската битка между силите на прогреса и демокрацията и фашисткото мракобесие и под един или друг предлог се колебаеха да вземат страна. Но ураганът, който премина над света, не пощади техните жалки илюзорни „крепости“, в които те си въобразяваха, че ще могат да се противопоставят на неумолимия ход на събитията. Фронтът на войната премина през всеки дом, през съзнанието и сърцето на всеки човек и всеки трябва ясно и определено да заеме позиция. Няма и не може да има „неутралитет“ в борбата между прогреса и реакцията, няма и не трябва да има колебание от коя страна на барикадата ще застане всеки един от нас. Тази проста, но велика истина бе доказана убедително и ярко от събитията. На тази именно истина бе посветен тематически нашият филм „Тревога“.

Ето защо в днешната обстановка на все по-ярко очертаващите се противоречия между двата световни лагера, в обстановка на великата битка за мир, когато се води борба за спечелване съзнанието и волята на

всеки отделен човек, когато силите на демокрацията се стремят да превърнат всеки колебаещ се от резерв на империалистите и войната в резерв на мира и демокрацията, гласът, който издига филмът „Тревога“ за решително определяне на страната на народа срещу неговите потисници, прозвуча особено актуално, с голяма политическа призивна сила от екраните на VI международен филмов фестивал в Карлови Вари. Пред международната аудитория на фестивала достойнствата на филма изпъкнаха още по-ярко и неговата тематика завладя със своята актуална, всеобща значимост.

Това е сполука преди всичко по правилната тематична насоченост на филма, голяма сполука на режисьора и на целия колектив. Тази сполука ние дължим на непрестанните грижи на нашата любима Партия-ръководителка — БКП, която безрезервно оказва пълна и всякаква подкрепа на нашата кинематография. Тази сполука ние дължим също така на съветското киноизкуство, което се явява най-великата школа за нашите киноработници. Усвоявайки все повече всепобеждаващото учение на марксизма-ленинизма, изграждайки все по-здраво своя марксистско-ленински мироглед и учейки се от ненадминатите съветски киномайстори, нашите киноработници трябва да се стремят да овладяват единствения верен, творчески метод — метода на социалистическия реализъм, с помощта на който се създава реалистично, прогресивно и демократично изкуство.

Оценките на съветския печат за филма „Тревога“ се явяват особено важни за нас. „Филмът „Тревога“ е оръжие в борбата на прогресивните хора за мир“, заявява народният артист на СССР Борис Чирков от страниците на „Правда“. В статия, озаглавена „В името на родината“, Г. Хорева подчертава във в. „Труд“: „В наши дни, когато цялото прогресивно човечество се нарежда под знамената на борбата за мир, е много важно да се показва на хората, че неутрални страни и народи не може да има на земята, че всички честни хора са длъжни да се борят против подпалвачите на нови войни. На тази благородна цел служи кинокартината „Тревога“. А в „Советское изкуство“ в статия от А. Шлякова пише: „Със създаването на втория художествен филм „Тревога“, посветен на темата за борбата на българския народ против фашизма в 1942—1944 година, българската кинематография трайно постави основите на национално киноизкуство, развиващо се по пътя на социалистическия реализъм.“

Няма съмнение, че нашите киноработници и по-специално създателите на филма „Тревога“ ще съумеят правилно да преценят тези ласкави отзиви на съветската критика. Високата оценка на съветския печат за нашия филм задължава още повече неговите създатели и всички български киноработници да се вслушат най-внимателно в справедливите и верни критически забележки относно недостатъците на филма, които нашата критика своевременно отбелязва също така сериозно и задълбочено, за да могат всички да извлекат правилна поука за своята бъдеща творческа работа.

Успехът, който пожъна нашият филм „Тревога“ на VI международен филмов фестивал в Карлови Вари, и неговият успех в Съветския съюз задължават нашите киноработници да работят още по-упорито и задълбочено за усвояване на марксистско-ленинската наука и за овладяване на метода на социалистическия реализъм, който ще ни помогне да превърнем нашето киноизкуство в мощно оръжие в борбата за мир, за демокрация, за социализъм, която води днес цялото прогресивно човечество под ръководството на великия Съветски съюз начело с любимия наш вожд и учител И. В. Сталин.

Отзиви от VI МФФ за „Тревога“ и нашето киноизкуство

Под борческия лозунг на VI МФФ „За мир, за ноз човек, за по-съвършено човечество“ в гостоприемната Чехословашка народна република в Карлови Вари се събраха начело с делегатите на великия Съветски съюз представителите на киноизкуството на всички народнодемократични страни и прогресивни кинодейци от някои капиталистически държави. В братска и дружеска атмосфера, вдъхновявани от сталинската воля за победа на мира, демокрацията и социализма в борбата срещу американско-английските подпалвачи на нова война, делегатите на VI МФФ направиха задълбочен и сериозен преглед на своите постижения в областта на киноизкуството.

Нашата делегация на VI МФФ е била предмет на най-сърдечно внимание от страна на всички делегации. А в средата на представителите на великото съветско киноизкуство нашите представители са имали щастието да черпят непосредствено, в разговори и конференции, големия

опит на съветските киномайстори и да почувствуват братската любов на съветските народи към нашия народ. В редица отделни творчески конференции и срещи мнозина от делегатите на фестивала са споделили с нашата делегация искрения си възторг от напредъка на младото българско киноизкуство и особено радостта си от нашия голям успех с филма „Тревога“, който получи наградата „Борба за свобода“.

От редицата прекрасни изказвания върху филма „Тревога“ и за нашето киноизкуство редакцията публикува в този брой само някои от тях: на заслужилия артист на РСФСР П. Кадочников, на представителя на Чехословашкия държавен филм Иржи Хайек, на членовете на китайската и на корейската делегация, на лауреата на международната премия за мир Луи Дакен — френски прогресивен кинорежисьор, и на френския кинокритик Жорж Садул.

Съветският киноактьор П. КАДОЧНИКОВ, член на съветската делегация:

Скъпи приятели, скъпи другари,
На Международния кинофестивал в Карлови Вари аз видях кинокартината „Тревога“ (б. р.), производство на българската киностудия, и бях свидетел на нейния бурен успех. Чувство на огромна радост, чувство на гордост ме обхваща за вашата прекрасна страна, за вашия народ, толкова близък на нашия съветски народ, за вашето изкуство, за вашата кинематография, млада, но вече силна и целеустремено застанала в редовете на защитниците на мира.

Като се ползвам от щастливия момент, че мога да предам това писмо чрез вашите съотечественици и наши приятели, разрешете ми да ви поздравя с голямата победа и да ви пожелаю по-нататъшен растеж, да ви пожелаю по-нататъшни успехи в творчеството, защото и у българския народ, както и у съветския народ няма нетворчески труд.

Желяя ви щастие. Стигам ви ръцете. При случай на възможност с удоволствие ще бъда у вас.

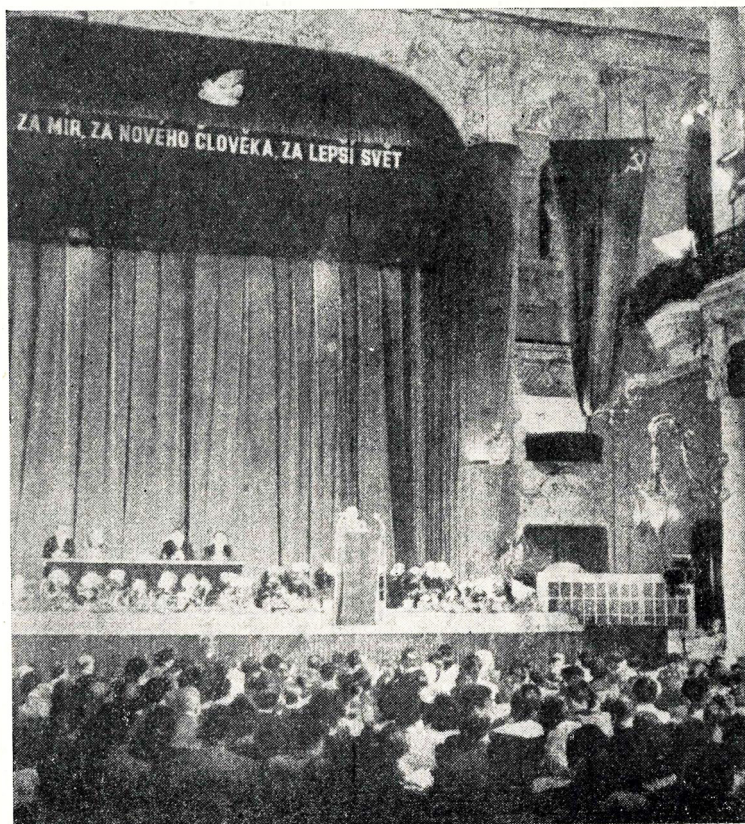
П. Кадочников

* * *

ШИ ТОН-СЕН, ЧАН ШИ-ХУА ЧЕН И, ЧЕН ДЖУА-ЛИ, ЛЮ ТЕЙ-ЕН, членове на делегацията на Китайската народна република:

Ленин ни учеше: най-важното от всички изкуства за нас е киното. Ние трябва да служим с всеки метър филм на мира в целия свят и на прогреса на човечеството.

Ши Тон-сен, Чан Ши-хуа, Чен И, Чен Джуа-ли, Лю Тей-ен

Тържественото откриване на VI МФФ в Карлови Вари.

ИРЖИ ХАЙЕК, член на ръководството на Чехословашката студия за художествени филми — преди прожектирането на „Тревога“:

Филмът „Тревога“... е ново доказателство за радостното и необикновено бързо развитие на българската кинематография, която в своята работа следва изцяло примера на съветската кинематография и обещава скоро да заеме едно от първите места сред кинематографиите на страните с народна демокрация, да стане мощно оръжие в нашата съвместна борба за мир и социализъм. Филмът „Тревога“ отразява борбата, която води българският народ под ръководството на Комунистическата партия срещу хитлеристките завоеватели и българските фашисти. В последните кадри на филма е показано освобождението на България от славната Съветска армия. Ние сме уверени, че в следващите си произведения българската кинематография ще отрази със същата правдивост и убедителност и сегашната героична борба на своя народ, който е авангард на лагера на мира в Югоизточна Европа.

ЧОН ГЮН ЧЕ (кинорежисьор), О УН ТЕК (оператор), МИН ПЕ ЧОН, членове на делегацията на Корейската народнодемократична република:

На скъпите български киноработници предаваме привет от името на нашия народ и благодарност за помощта, която ни оказаха в нашата борба.

Ние ще се борим още по-силно против американския империализъм, който разрушава човешкото щастие.

Нашата дружба — между българските и корейските киноработници, ще расте за осъществяването на общия човешки мир.

Да живее мирът в целия свят!
Да живее дружбата между българския и корейския народ!

Чон Гюн Че, О Ун Тек, Мин Пе Чон

Френският кинорежисьор ЛУИ ДАКЕН, член на френската делегация:

Макар и млада, българската кинематография ни показва на фестивала, че е достигнала вече зрелост. Поздравявам големите усилия, които са положили нашите другари, българските киноработници — усилия, които са възможни само там, където народът е взел в свои ръце съдбините на страната. Докато в капиталистическите страни чудовишните военни бюджети пречат на всякакво развитие и възход, в областта на културата повече от всяка друга област в народните демокрации и в СССР политиката на мир позволява да се подобрява всеки ден благосъстоянието на народа. Културата е съществен елемент от това благосъстояние и бързината в развитието на българската кинематография ни доказва възхода на българската народнодемократична република.

С братски поздрав

Луи Дакен

* * *

Френският кинокритик ЖОРЖ САДУЛ, член на френската делегация:

Борбата, която водихме във Франция срещу нацистките окупатори, има много общо с удивителната съпротива на българите, за да сме сигурни, че „Тревога“ ще се посрещне у нас с ентузиазъм. Чрез този филм, който бе награден справедливо от фестивала в Карлови Вари, българската кинематография се нарежда в първите редици на кинематографиите на народните демокрации. Богатството на сценария и майсторството на режисурата разкриват с голямо художество националната борба за освобождението на България. Този напредък е още по-забележителен, като се има предвид, че идва много бързо и че от този филм се чувства как в няколко години е трябвало да се създава цялата необходима техника. Ние се надяваме, че този филм ще може да бъде представен в скоро време във Франция, където името на Димитров е познато, обичано и уважавано навсякъде.

Georges SADOUL

Бележки от VI Международен филмов фестивал в Карлови Вари

Не много отдавна в Париж се състоя премиерата на гнусния антикомунистически кинопасквил „Мръсните ръце“ по сценарий на известния човеконенавистник Жан Пол Сартр. Този архиреакционен филм, събрал в себе си целия холивудски и хърстовски арсенал от безсрамни антисъветски клевети, шантажи и лъжи, вдигна буря от гняв и негодувание сред прогресивната френска общественост, а авторът ѝ с право си спечели позорната слава на империалистически булдог. „Идеологът“ на космополитизма Жан Пол Сартр открито призовава към незабавна война и безмилостно изстребление на човечеството и с вълча ненавист вие срещу Съветския съюз и страните с народна демокрация, срещу всепобеждащите идеи на комунизма, които въпреки бесните напади на сартровци завладяват сърцата на милиони и милиони обикновени хора по цялата земя. Върху всяка сцена, върху всеки отделен кадър личат отпечатъците от мръсните ръце на задокеанските империалисти и с основание прогресивната френска кинокритика окачестви този военноподпалвачески филм като лебедова песен на капиталистическата лъжекултура. В него с кристална яснота може да се види бездъното блато, в което е затънало буржоазното кино, старческата му немощ и обреченост. Нито истеричните крясъци за „разумността“ и „трайността“ на буржоазното общество, нито антикомунистическият бяс можаха да излъжат публиката: филмът „Мръсните ръце“ претърпя пълен провал. Честните парижани му обявиха бойкот.

Почти по същото време на няколко стотин километра на изток, в Карлови Вари, се проектира съветският филм „Кавалерът на Златната звезда“. Това е филм за обикновените труженици по колхозните поля, за грандиозните планове на съветските хора за бъдещето, за прехода на съветското село към комунизма. Радостен оптимизъм, светла вяра в човека, законна гордост от постигнатото и мечти за това, което още има да се постига — ето чувствата, които са вълнували авторите на филма. И ако трябва с една дума да изразим основната му мисъл, тя е: *мир*. Хората се раждат, за да живеят в мир и да творят в мир. Не за да бъдат избивани растат децата, не за да бъде опожарявано крепне и богатея колхозното село, не за да бъдат разрушавани никнат електростанции и елеватори. И човек излиза от кинозалата ободрен, радостен, с вяра в бъдещето и уверен в силите си. Той знае: не напразно се учат децата, не напразно се прокопават канали — ще бъде мир на земята, ще бъде навсякъде тъй, както е в „Кавалерът на Златната звезда“.

Между екраните, на които бяха проектирани „Мръсните ръце“ и „Кавалерът на Златната звезда“, лежат няколко стотин километра и една епоха: това е разстоянието между старостта и младостта, между смъртта и живота.

„Кавалерът на Златната звезда“ още веднъж доказва, че източниците и силата на съветското киноизкуство са непресхваеми, защото лежат в самата същност и жизненост на съветския строй, защото съветското киноизкуство отразява живота на народа и служи на народа. Още по-ярко и по-пълно прозвуча жизнената мощ на народното, прогресивно киноизкуство в рамките на целия VI Международен кинофестивал в Карлови Вари, още по-ясна и по-дълбока стана онази непреодолима пропаст, която лежи между киното на Съветския съюз, на народнодемократичните страни и прогресивните киноработници на Запад и киното на загниващия от собствените си непримирими противоречия капитализъм.

Карлови Вари — това прекрасно място за отдых на чехословашките трудещи се — стана символ на цветущата младост и боева мощ на демократичния филм. Шестият международен кинофестивал от отчет на прогресивните киноработници за работата им през изтеклата година се превърна в бурна манифестация за мир, за нов човек, за по-добър свят.

Без рекламния шум и стандартизиран блясък на буржоазните кинофестивали, скромно и с чувство за изпълнен дълг пред народа прогресивните киноработници от 22 страни докладваха своите достижения в борбата за народно киноизкуство, за киноизкуство на мира и прогреса. Проектираните 128 филма бяха повече от обикновен кинофестивал: това беше рапорт пред човечеството! И почти във всички 128 филма — от китайските до унгарските, от корейските и съветските до полските и румънските, беше един и същ пулс, повтаряше се както във филма-първенец „Кавалерът на Златната звезда“ една и съща дума: *мир*.

Сартровските „Мръсни ръце“ не изцапаха карловарския екран: тук — и във филмите, и на творческите конференции — на всички земни езици се говореше за мир, а не за война, за децата, а не за атомното оръжие, за младите ползащитни гори, а не за стария свят на долара и напалма.

С какви достижения се явиха прогресивните киноработници от цял свят на тазгодишния кинофестивал в Чехословакия? Какви проблеми, които епохата поставя пред тях, те успяха да разрешат и кои все още чакат художествено превъплъщение с мощните средства на кинематографията? Какви позиции завоюва прогресивният филм през периода от петия до шестия фестивал в мащаба на общото настъпателно движение на прогресивната култура и изкуство?

На тези въпроси не е трудно да се отговори: достатъчно е да се хвърли един бегъл поглед върху тематичния план на участващите във фестивала филми, за да стане ясно, че прогресивната кинематография през тази година засили своите позиции, разшири многомилионната си аудитория,

а прогресивните майстори на киното задълбочиха художественото си майсторство и успешно работиха за по-нататъшното овладяване метода на социалистическия реализъм. Филми за мира, за труда, за социалистическото строителство; филми за борците за независимостта и свободата на родината си; филми за човешкия прогрес, против обскурантизма на католическите клерикали, против пруско-бюргерската тъпота и ограниченост; филми, които разкриват безнадеждната мизерия, в която планът „Маршал“ хвърли западноевропейските народи, или повдигат макар и още плахо крайчеца на завесата, която прикрива нечуваната експлоатация, нищетата и безправие в поробена от английския империализъм Индия; филми, които възпитават най-добрите и най-ценни чувства и качества у човека: любов към родината, горещ патриотизъм и интернационализъм, честност, смелост и безкрайна преданост към великото дело на работническата класа за освобождението на света — това е далеч непълната тематична насоченост на представените на Шестия международен кинофестивал филми.

И както винаги на всички кинофестивали, така и тази година безусловно и заслужено първото място се зае от великото съветско киноизкуство. „Кавалерът на Златната звезда“, „Донецки миньори“, „В мирни дни“ и редицата документални картини, посветени на радостния труд и разцвета на съветските републики, ярко осветиха нови страни от живота на съветската страна, нови качества на съветския човек, показаха по неповторим начин светлите хоризонти на комунизма, които днес се разкриват пред народите на сталинската земя. Тези филми, които отразяват прехода към нов етап от развитието на съветската страна — прехода към комунизма, сами по себе си представляват преход към нов етап и от развитието на съветското кино. Това са вълнуващи и някак необичайни филми: новите проблеми закономерно родиха нови конфликти, образите на новите хора на комунизма — нова драматургия, новото съдържание се изля в нова, ярка форма. Няма да бъде пресилено, ако кажем, че представените картини — особено „Кавалерът на Златната звезда“ и „Донецки миньори“ — бяха същинско откровение, цяла школа за прогресивните киноработници от другите страни.

Смело може да се подчертае радостният факт, че киното в страните с народна демокрация твърдо и уверено върви по стъпките на съветските художници. Редица представени на фестивала филми сочат, че периодът на лутаници и слепи налуквания, на безплодни опити за примиряване на буржоазната естетика у някои киноработници с новите изисквания на народнодемократичния филм, на хитро бракосъчетане на холивудската форма с псевдосоциалистическо съдържание е вече безвъзвратно изживян. Художниците знаят вече какви проблеми разрешават, какви герои изобразяват, накъде вървят и кому служи тяхното изкуство: новият живот, социалистическото строителство, новите герои и техните проблеми бурно нахлуха на екраните на народнодемократичния филм. Такива кинокартини, като „Поланикът на утрото“ (ЧСР), „Закалените“ (ЧСР), „Поданикът“ (ГДР), „Чест и слава“ (НРУ), „Тревога“ (НРБ) и десетки други полски и румънски, чехословашки и унгарски филми сочат бурния разцвет на киноизкуството в страните с народна демокрация.

Особено ярък, особено радостен и пълен е този разцвет на кинематографията в народнодемократичен Китай. Представените на фестивала нови китайски филми — „Девойката с белите коси“, „Нови герои и героини“, „Пълен ход — напред“, надминаха всички очаквания: това са ярки по форма и съдържание кинокартини, пропити със страстен комунистически патос и зрели в художествено отношение. Един китайски филм обаче рязко се отдели от цялата народнодемократична продукция и зае почетно място наред с най-добрите съветски картини — филмът „Стоманеният войник“ (сценарист и режисьор Чен Ин, производство на Пекинската киностудия). Това е историко-революционна повест за командира-комунист Чанг Чи-чжен, за Стария Ванг и Малкия Лю, попаднали в ръцете на гоминдановските изверги. Никакви изтезания, никакъв морален натиск и шантажи не са в състояние да огънат тримата бойци от народноосвободителната армия. Нищо не е в състояние да ги накара да изкажат в кои пещери са скрити машините на демонтирания завод. Старият Ванг загива от инквизициите, а малкият Лю, малкото дете, но голям вече комунист Лю доброволно отива на смърт, избождайки около на гоминданския офицер. Напредването на героичната народноосвободителна армия на Мао Цзе-дун спасява стоманения войник Чанг Чи-чжен.

На стоманените войници на Комунистическата партия, на смелите синове на китайската работническа класа е посветено това забележително творение на свободната китайска кинематография. По художествена сила на въздействието си, по революционната си страстност, по изумителното майсторство на актьорската игра този филм може смело да бъде поставен наред с най-добрите историко-революционни съветски картини от 30-те години.

Също така трябва да бъде отбелязана особено и работата на корейската народнодемократична кинематография, която бе представена с няколко фронтни кинохроники и един пълнометражен художествен филм — „Младите партизани“. Това е киноповест за група деца — корейската „Млада гвардия“ — която в тила на интервентите води своята малка, но героична и самоотвержена борба срещу американските окупатори и със своята гъвкавост, изобретателност и лека подвижност оказва неоценима услуга на действащия в района партизански отряд. „Младите партизани“ е зряло по замисъл и

Сърдечен смях оживява другарската среща на съветската и нашата делегации...

художествено майсторство произведение, което напълно заслужено получи една от големите премии на фестивала. Този успех на свободната корейска кинематография е още по-значителен и още по-заслужен, като се имат предвид нечовешките условия, при които е работил колективът на корейските киноработници. За това ни разказа корейският режисьор Тен Тун Цзе. Следствие варварските бомбардировки на американските интервенти над мирните северокорейски градове всички студии, павильони и лаборатории били напълно разрушени още в началото на войната. Голяма част от кинооператорите заминали по фронтовете на родината. Останалият колектив бил принуден да снима в импровизирани „павильони“ — в набързо изкопани под земята скривалища, в пещери и пр. Външните снимки на „Младите партизани“ са били постоянно прекъсвани от прелитанията и картечната стрелба на американски самолети. Много често след отдалечаването на самолетите се е налагало дълги часове да се поправят разбитите съоръжения и апаратури, а след това отново снимки и отново посред снимките — въздушна тревога. Така ден след ден, месец след месец работил скромният и героичен колектив на корейските филмови работници, работили упорито въпреки пречките и жертвите. И при тези условия корейската кинематография ритмично снима три игрални филма годишно! Слушайки тихия и скромен разказ на Тен Тун Цзе, ние неволно си спомнихме за нашите оплаквания от „неимоверно тежките условия“, при които работила българската кинематография, и ние, откровено казано, се срамувахме. Срамувахме се и бяхме горди, че на другия край на света има такива наши другари и братя, от които заслужава да се учим и на чийто патриотизъм и самоотверженост заслужава да подражава колективът на българските киноработници.

Трудно е да се изброят всички победи на киноработниците от страните с народна демокрация през изтеклата между Петия и Шестия кинофестивал година — те се сливат в една единствена, голяма победа на демократичния филм.

Трябва обаче да се посочи, че сравнявайки нашите достижения с достиженията на съветския и китайския филм, може още много да се желае от киноработниците в народните демокрации. Обръщайки се правилно към магистралните теми, които предлага животът, редица киноработници все още не са в състояние в художествено-убедителна форма да разработят тези теми, да създадат ярки и оригинални произведения на киноизкуството. Така на фестивала бяха представени редица правилни в тематическо, но бледи в художествено отношение филми, напр. „Животът побеждава“ (НРР), „Нашето село“ (НРР), „Освободена земя“ (НРУ) и др., които говорят, че пред майсторите на киното в страните с народна демокрация все още остро стои въпросът за овладяване на художественото майсторство, за непрекъснато и упорито усвояване опыта на съветското кино. Обаче редицата ярки по форма и съдържание филми, представени на фестивала, сочат, че и този проблем е на път да бъде окончателно разрешен. Тези филми говорят, че народнодемократичните кинематографии крепнат и възмъжават, че те са узрели за задачите, които нашата изключителна историческа епоха поставя пред тях, че те са подготвени за нови, още по-големи и радостни успехи, за нови победи на фронта на прогресивното киноизкуство. Това се дължи преди всичко на факта, че киното в народните демокрации от средство за търговия и печалби се превърна в мощно оръжие за превъзпитание на народа, в неосценим помощник на комунистическите партии в делото за изграждане на социализма. Това се дължи на все по-пълното и радикално внедряване опыта на съветската кинематография, на усвояването от колектива на киноработниците на марксистко-ленинската естетика и метода на социалистическия реализъм. Това се дължи още и на братската и безкористна помощ, която съветските киноработници оказват на своите колеги от страните с народна демокрация. Победите на народнодемократичния филм в Карлови Вари са закономерни, но те задължават киноработниците за още по-упорита работа, за още по-цялостно овладяване на художествения метод и майсторство на съветските художници.

Съвсем друга е печалната картина на киното в западния свят. За това разказаха пристигналите в Карлови Вари прогресивни киноработници от капиталистическите страни. Американската филмова експанзия, която наводнява със своята продукция западноевропейските екрани, задушава в клещите местното кинопроизводство, изтласква от кинотеатрите отечествената продукция, създава такива неравни условия на филмовия пазар, че редица местни киностудии са принудени да съкратят или дори напълно да преу-

становят работата си. Така например едни от най-старите и най-големи френски киностудии „Гомон“ са прекратили снимането на филми и са преминали към производството на... радарни апарати за американците. Отливът на публиката от кинотеатрите продължава неспирно. Пряка последица на това е рязкото съкращаване производството на отечествени кинокартини: през тази година във Франция ще бъдат пуснати 20% по малко френски филми, отколкото през миналата година. В стремежа си да конкуррират евтините американски филми кинопроизводителите са съкратили средната продължителност на снимачната работа над един филм във Франция до 8 седмици, а в Италия — до 2-3 седмици.

Всред прогресивните киноработници се шири страхотна безработица. Като печална ирония прозвуча съобщението, че видният френски кинорежисьор, пламенният борец за мир и дружба между народите, лауреатът на международната премия на мира и постановчик на представления в Карлови Вари филм „Господар след бога“ Луи Дакен е от много месеци вече безработен.

Демократичният филм в капиталистическите страни трябва да преодолее хиляди трудности, докато стигне до широката народна публика. Трудностите започват още при самото начало на работата над картината. Капиталистите в Банк кредити на национал, която финансира филмопроизводството във Франция, отпущат средства след прочитането на сценария. Прогресивният сценарий се оказва... неудобен и нерентабилен и кредитът се отказва. Но дори и да се намерят средства, след изготвянето на филма започва многомесечното му разтакане по цензурните комисии. Така например италианската цензурна комисия е държала филма „Земята трепери“ цели две години без разрешение за прожекция, а представената на фестивала кинокартина „Няма мир под маслините“ е била държана 12 месеца и пусната едва след като са били нанесени редица поправки във филма. Ако цензурата най-сетне разреши прожекцията му, то... кинотеатрите, които са в ръцете на няколко монопола, отказват да го купят. Започват дълги борби, намесват се прогресивни обществени организации и след много месеци някой директор охотно се съгласява да вземе филма, ако... в него се нанесат нови поправки и съкращения. Така започва втората неофициална цензура, която обезобразява филма, изрязва всичко „комунистическо“ в него, изхвърля цели части от диалога и го изменя до неузнаваемост. Филмът най-сетне излиза на екраните, но актьорите, участвували в него, няма вече да намерят работа: те са вписани в черпите списъци на киноработниците-комунисти.

Въпреки тези трудности, въпреки дискриминацията и преследванията прогресивните киноработници продължават своята мъжествена борба, не се примамват от холивудския блясък и богати хонорари и снимат — въпреки всичко продължават да снимат прогресивни кинокартини. Доказателство за тяхното мъжество са представените на шестия фестивал филми „Пътят на надеждите“ (Ит.), „Няма мир под маслините“ (Ит.), „Да живеят докерите“ (Фр.), „Господар след бога“ (Фр.), „Адресът — неизвестен“ (Фр.) и др.

„Пътят на надеждите“ (режисьор Джерми) е повест за група безработни сицилийски миньори, продали последното си имущество и тръгнали на север, към Франция, с илюзията, че там ще намерят работа. На фона на това печално пътешествие по Италия се разкрива широка картина на нищетата, в която маршаловият план е хвърлил трудовия италиански народ.

На живота, мизерията и борбите на населението в планинския район Чиочинария е посветен филмът „Няма мир под маслините“ (режисьори Джузепе де Сантис и Джани Пучини).

И в двата филма много неща остават недоизказани. Макар и прогресивни авторите явно не са гледали на живота от позициите на марксизма-ленинизма; характерната за цялото творчество на италианските неореалисти песимистична нотка се долавя и тук, но въпреки това тези филми разказват откровено за обикновените, честни италианци. Независимо от това, че силата на изобличението тези филми не надхвърлят позициите на критическия реализъм, трудовата публика в Италия може да направи много сериозни изводи за своето място и своя път в живота.

„Да живеят докерите“ (реж. Менегоз) е поразителна по своята сила документална картина за самоотвержената борба на френските докери за мир, против плановите на американските империалисти за превръщане Франция във военен плацдарм срещу СССР и страните с народна демокрация. Младият режисьор, който често пъти е бил принуден да снима тайно — през стъклата на автомобил, през витрини и от прозорци, или да крие камерата между сандъците на пристанището, е създал исторически документ, който заслужено получи премията за най-добър документален филм.

На обикновените, честни французи, на чистите човешки чувства, които капитализмът не е успял да изкорени от душите на трудещите се, са посветени филмите „Адресът — неизвестен“ (режисьор Жан Пол Лешануа) и „Господар след бога“ (режисьор Луи Дакен). Това са три майсторски направени филма, които говорят, че кинематографията на народнофронтовците диша, живее и се бори, както диша, живее и се бори революционна пролетарска Франция. При единодушно одобрение от страна на участниците във фестивала журито отсъди на „Адресът — неизвестен“ премията за най-добра режисура.

След петнадесет дни упорита и плодотворна работа Шестият международен кинофестивал в Карлови Вари завърши с приемането на обръщение към киноработниците от цял свят.

„Силата на работниците в киноизкуството се корени — казва обръщението — в тяхната тясна връзка с народа, в способността им да разбират неговите нужди и да ги възпроизвеждат на екрана. Затова ние се обръщаме към всички честни киноработници от цял свят с призива да се присъединят към нашите усилия и с още по-голяма решителност и активност да отдадат своето изкуство в служба на делото на борбата за мир и прогрес.“

Този призив стана програма за действие на прогресивните киноработници от цял свят. Тазгодишните им успехи изпълват с крепка увереност, че под победното знаме на борбата за мир и демокрация демократичният филм начело с великото съветско кино ще спечели нови, още по-големи победи на фронта на киноизкуството.

„Утро над родината“

ФИЛМ ЗА НАШАТА ДИМИТРОВСКА МЛАДЕЖ

Бригадирското движение бе крупно явление в историята на нашия обществен живот след 9 септември. То бе израз на високия патриотизъм на нашата славна младеж, обединена в своя боеви младежки съюз, който под башинските грижи и ръководство на Комунистическата партия превърна бригадите в здрава трудова школа за идейно-политическото възпитание и превъзпитание на нашата младеж. Наред с помощта, която оказаха на народното ни стопанство, младежките строителни бригади спомогнаха до най-голяма степен за създаването на социалистическо съзнание сред младежта, която, участвайки в социалистическото строителство на родината, изграждаше и своето социалистическо съзнание.

Радостно е, че в желанието си да създаде филм за нашата димитровска младеж държавната ни кинематография се е насочила сполучливо към бригадирското движение, като най-вярна и подходяща среда за обрисване на героичния образ на народните младежи и девойки, които със своите трудови подвизи в бригадите записваха светли страници в младата история на нашата социалистическа родина. Бодро и оптимистично новият български филм „Утро над родината“ (сценарий на Камен Калчев) разказва за живота в една младежка строителна бригада. На фона на героичния бригадирски труд кинокартината разкрива огромната превъзпитателна роля на бригадата. Под нейното въздействие се преражда един от младежите, попаднал за първи път в атмосферата на истинско сърдечно другарство. Същевременно филмът рисува ярко подлия, но безуспешен опит на врага да унищожи делото на младите бригадери и да нанесе тежки загуби на народното ни стопанство.

Новият български филм е постановка на кинорежисьора Антон Маринович и на театралния режисьор Стефан Сърчаджиев, лауреат на Димитровска награда. Извлякла правилно поука от първите ни два игрални филма и схванала правилно, че нашите филмови режисьори не притежават още достатъчно опит в работата с актьора, нашата кинематография пристъпи във филма „Утро над родината“ до смелия творчески почин да съчетае филмовия и театрален режисьор в един творчески постановъчен колектив. Комбинацията между филмовия опит на Антон Маринович и професионалното умение в работата с актьора на Стефан Сърчаджиев е резултатна. За това е спомогнало пълното разбиране между двамата постановчици и другарската атмосфера, в която те са работили през целия производствен период.

Главните роли в този филм са поверени с малки изключения на млади наши актьорски сили, възпитаници на нашата Театрална академия. Младите актьори са се отнесли с голяма любов към своите творчески задачи и мнозина от тях, като Апостол Карамитев — в ролята на Велизаров, Любомир Кабакчиев — в ролята на Бобчев, Иван Стефанов — в ролята на командира Найденов и др., бележат рдавщи актьорски постижения.

Долу: влясо: кадри из филма „Утро над родината“.

С филма „Утро над родината“ нашата млада кинематография прави още една стъпка напред в изпълнение решението на КНИК от април 1949 година за създаване на отечествен игрален филм. Въпреки някои свои недостатъци, които се коренят предимно в сценария и на места в недостатъчно сполучливата работа на режисьорите с актьорите, „Утро над родината“ е радостно постижение за нашето младо киноизкуство преди всичко по отношение на професионално-кинематографното майсторство. Качеството на чисто филмовите елементи в това произведение (монтаж, ракурс и тоналност на снимката, декори — в натура и в ателие, комбинирани снимки и макети) свидетелствуват, че режисьорите Маринович и Сърчаджиев, операторите Бончо Карастоянов и Константин Янакиев, художниците Христо Велков, Мони Аладжемов, Любчо Тръпков и Недю Недев са се отнесли съвестно и творчески към своите задачи. От този филм се вижда, че нашите киноработници се стремят да овладяват все повече съвременната кинотехника, която е един от решаващите фактори за създаване на пълноценни художествени игрални филми. Този факт вдъхва надеждата, че учейки се от богатия опит на съветското киноизкуство, нашите киноработници ще овладяват все по-уверено киномайсторството и от филм на филм ще повишават своята професионална и художествено-творческа вещина.

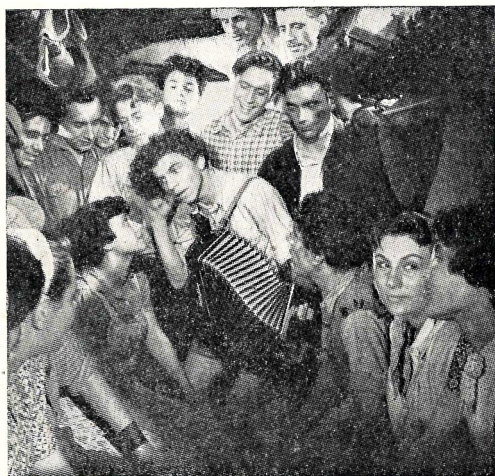
Неотменно условие за този възходящ път на развитие обаче ще остане добрият литературен сценарий, създаването на който е въпрос на чест и обществен дълг на българските писатели. Новият филм „Утро над родината“ отново поставя с всичката му острота въпроса за качествен литературен сценарий, който безпорно е дело на писателя, но е и въпрос на творческа помощ от страна на нашата сценарна комисия и художествено ръководство на кинематографията, които трябва да са в състояние действително да подпомагат писателя в сценарната му работа. Новият

Главните герои (Бобчев — арт. Любомир Кабакчиев и Нада — арт. Жени Божинова) в сцена от филма „Утро над родината“.

наш игрален филм доказва, че тези въпроси все още не са намерили своето задоволително разрешение в кинематографията, а ясно е, че докато това не стане, нашите филми ще продължават да страдат от редица основни идейни и художествени недъзи. Въпреки сериозната творческа работа на писателя Камен Калчев и неколнократните преработки на сценария след предаването му на режисьорите във филма „Утро над родината“ не е използвано достатъчно богатството от образи и отношения, които предлага бригадирският живот, за да се насити филмът с повече непосредствена и свежа жизненост, така присъщи за нашата бригадирска младеж. Някои от образите на младите строители на социализма са схематизирани, драматургическите връзки между главните герои не са достатъчно изяснени, а има и образи, които са останали идейно-политически недостатъчно определени. Всичко това повдига редица важни и съществени въпроси за нашето кинопроизводство, които списание „Кино“ ще разгледа.

„Утро над родината“ предстои да бъде пуснат на екран в най-близки дни. Трудещите се в нашата страна и особено нашата младеж ще имат възможност да преценят най-добре доколко сполучлива е тази нова творба на нашето киноизкуство. Може да се очаква, че с бодрото си и оптимистично съдържание, добро изпълнение и приятната си музика този нов филм ще намери топъл прием сред българската публика.

ДОКУМЕНТАЛНИТЕ И НАУЧНО-ПОПУЛЯРНИТЕ ФИЛМИ СРЕД НАРОДА!

През последните две-три години нашият филмов фонд се обогати с много нови съветски хроникално-документални и голям брой научно-популярни филми, посветени на различните отрасли на науката, културата и изкуството, както и с журнала „Наука и техника“. Наред с тях към фонда се прибавиха и няколко десетки късометражни филми от страните с народна демокрация. Нашите студии за хроникално-документални и научно-популярни филми също изработиха няколко сравнително сполучливи произведения. Върху екраните на страната започна да се прожектира и съветската кинохроника „СССР днес“, която нашироко отразява великите строежи на комунизма. И нашият филмов фонд от научно-популярни и документални филми е значителен по броя на заглавията и богат по различните видове. Той продължава непрекъснато да се обогатява.

Съветските студии за документални и научно-популярни филми създадоха голям брой значителни документални и научно-популярни кинопроизведения. През 1950 година бяха създадени редица документални филми за съюзните и автономните съветски републики, значителна част от които са озвучени вече на български език от студиото на „Советспортфилм“ — Москва, и се пуснаха по екраните в нашата страна през месеца на българо-съветската дружба и съветската култура. Тези и много други документални филми, които са минали по екраните на кината и които нашият зрители вече познава, са високоидейни и истински художествени произведения, които правдиво, увлекателно и убедително разказват за героичния труд на съветските хора, за неизчислимите богатства и мощ на Съветския съюз, за огромните достижения на съветските народи, които под ръководството на партията на Ленин—Сталин вдъхновено строят комунистическото общество. Те са страстен агитатор, остро и действено оръжие в борбата за мир, против подпалвачите на нова война, те са мощно средство за разобличаване на гнилата буржоазна култура и за развитието на социалистическата култура. Съветските научно-популярни филми нагледно, научно и заедно с това достъпно и увлекателно популяризират основите и сложните проблеми на прогресивната материалистическа наука, запознават зрителите с достиженията на новаторите в различните области на народното стопанство, науката и културата. Те разкриват и обясняват тайните на природата. Ярko и убедително те показват как съветският човек преобразява и подчинява природата, как завоюва пустинята и я превръща в цветуща и плодородна земя. Научно-популярните филми помагат да се познаят сложните закони на природата. Те могат да се използват като мощно средство в борбата за премахването на остатъците от суеверието и предрасъдъците в съзнанието на нашите хора и за формиране на новото съзнание у нашия народ — строител на социализма. Те могат да помогнат на нашите кооператори да изучат и приложат прогресивните методи на работа в селското стопанство. Те представляват нагледен пример и мощно средство за изучаване, усвояване и внедряване на съветския опит във всички отрасли на промишлеността и транспорта, на науката и културата.

В последно време в използването на хроникално-документалните и научно-популярните филми у нас е постигнато известно подобрене. Ликвидира се верижното придвижване на късометражните филми по кината и тези филми се прожектират заедно с основната програма. Със селскостопанските филми се проведе през февруари—април т. г. селскостопански агрокиносеминар. През месеците юни—август по специално разработен план подвижните и постоянните кина в страната прожектираха селскостопански филми във връзка с кампанията по прибирането на реколтата и предаването на държавните зърнодаставки. Установи се връзка с политуправлението при Министерството на земеделието и се разработи план за по-широкото използване на селскостопанските филми. Увеличи се броят на допълнителните, детските и други програми от хроникално-документалните и научно-популярни филми. Започна се прожектирането на някои филми за илюстрация при изнасянето на сказки и беседи на спортни, здравни и други теми. Подобри се рекламата и пропагандата на тези филми. Преодоляно е до голяма степен и подценяването на хроникално-документалните и научно-популярните филми.

Въпреки това организацията на разпространението, прожектирането и използването на хроникално-документални филми са неудовлетворителни. Много от тези филми лежат в склада на отдел „Разпространение“ без движение. Така например „Историята на един пръстен“ за пет месеца е използван само 41 дни. „Театър на животните“ за седем месеца има 85 екранодни. Подготовката и пускането на екран на някои филми закъснява. „Първи май 1950 година“ беше пуснат едва през февруари 1951 година, а филмът „Слава на труда“ стои 9 месеца непуснат. Има немалък брой кина, които не са прожектирали редица от научно-популярните и документалните филми и не са предвидили прожектирането им. Така например в Поморие са показани само 8 от всички документални филми, които има в нашия фонд, а той брой стотици филми. Такива примери могат да се приведат и за други филми и кина.

На какво се дължи това състояние по използването на научно-популярните и хроникално-документалните филми?

На първо място то е резултат на недобрата организация, която съществува по разпространяването на научно-популярните и документалните филми и мудността, с която Главната дирекция на кинематографията, респ. отдел „Разпространение“, взема мерки за подобряване на тази организация. Макар че разбираше ясно значението на тези жарови филми и даваше правилна линия по тяхното използване, ръководството на отдел

„Разпространение“ не можа да ликвидира своевременно с подценяването на тези филми от голяма част от работниците в отдела, не поведе унорита борба за осъществяване на практика правилната линия. Това доведе обективно до недостатъчното използване на тези филми. Отделът не водеше упорита, системна и ежедневна борба срещу вредното схващане за непълноценността на научно-популярните и документалните филми както в своите редове, така и вънр ръководителите на кината.

На проведените през 1950 г. окръжни киноконференции в докладите беше отделено значително място за документалните и научно-популярните филми. Трябваше да се отбележи обаче, че Главната дирекция на кинематографията — отдел „Разпространение“ — се задоволи само с поставянето на въпроса в докладите, без да вземе конкретни мерки за бързото ликвидиране на слабостите и да набележи практически мероприятия за подобряване разпространението на тези филми. Отделът води слаба борба против поставянето на документални филми в повечето случаи на второстепенни екрани. Кината и отдел „Разпространение“ не направиха почти нищо против формалното отношение към рекламата и пропагандата, като отделът се помири със забавяне издаването на допълнителен материал от отдел „Пропаганда“ за научно-популярните и документалните филми. Отдел „Пропаганда“ не привлича вниманието на пресата и радиото върху тези филми и затова и сега те отделят крайно незадоволително място за тях. Списание „Кино“ закъсня с поместването на материалите за разпространението и използването на научно-популярните и документалните филми. Голям брой работници в кината — между които и много директори на кина, както и голяма част от работниците в отдел „Разпространение“, все още поддържат „теорията“, че зрителите без желание гледат документалните и научно-популярните филми. Фактите показват друго. Документалният филм „Младостта на света“ е гледан досега от около 330 хиляди души, художествено-документалният филм „Победата на китайския народ“ за пет месеца има 285 хиляди зрители. Такива филми като „Обновена земя“ и други са гледани в село Брест, Никополско, от много повече зрители, отколкото редица художествени филми. Филмите „Случка в гората“ и „Повест за живота на растенията“ имат в Поморие равен брой зрители с най-добре изнесените художествени филми в този град. Пускането на късометражния филм „Зверствата в Корея“ увеличи посещаемостта в кината. Тези примери не са изолации и случайни. Като тях могат да се приведат много други. Със създадената и все още упорито разпространявана „теория“ за нежеланието на зрителите да гледат документални и научно-популярни филми някои работници в отдел „Разпространение“ и в кината напразно се мъчат да прикрият собственото си нежелание да удовлетворят зрителите и неумението си правилно и успешно да организират намирането и изнасянето на хроникално-документалните и научно-популярните филми. Не бива в никакъв случай да се забравя, че грамадното мнозинство от нашите зрители обича научно-популярните филми и се учи от тях. Това се вижда от интереса, с който зрителите посрещат програмите в кино „Култура“ — София, и изказванията на проведените от кино „Тракия“ — Бургас, и кината в Ст. Загора конференции със зрителите, в които се препоръчва при всяко представяне да се прожектира и един културен или научно-популярен филм.

Поддръжниците на „теорията за нежеланието“ трябва да държат сметка за мнението на хилядите зрители, които по време на агрокиносеминара гледаха и се изказваха за селскостопанските късометражни филми, и да запомнят добре писмото от Хасково, в което между другото се казва, че „филмите имат мобилизиращо значение в борбата за високи добиви по примера на съветските колхози. Те укрепват вярата във възможността да се „постигнат и у нас високи добиви при правилна и добра обработка на почвата, като се използва агротехниката и богатият съветски опит.“ В писма от Търново, Стара Загора и др. много зрители, ръководители и редовни работници в ТКЗС и МТС съобщават, че проведеният агрокиносеминар е предизвикал „много въпроси, изказвания и обсъждания за приложението на съветските агротехнически мероприятия и по-специално приложението на треволната система в нашите ТКЗС“ и е дал разрешение на редица въпроси, които възбуждат нашите селяни.

Като се има предвид огромното значение на тези филми, необходимо е по решителен начин да се ликвидира с неправилното отношение към тях като филми от „втора и трета категория“ и се подобри още повече тяхното планиране, като им се дават равни екрани с художествените кинопроизведения. Също така трябва нашироко да се популяризира и обобщава в местната и централната преса, както и в списание „Кино“ работата и опитът на онези кина, които организират добре изнасянето на тези филми.

Необходимо е широко и разнообразно наред с художествените филми да се рекламира и пропагандират документалните и научно-популярните филми в централната и местната преса и радиото; да се издават либрета и хвърчащи листчета; да се изготвят художествени шандове и табла. Трябва решително да се подобри фасадната реклама, като се ликвидира с буквените плакати и се преминат на образни.

Опирайки се на помощта на партийните и масовите организации, кината трябва да разгърнат широка масова работа за привличане на по-голям брой зрители, като организират колективни посещения, специални прожекции, предварителна продажба на билети в предприятията, учрежденията и училищата. Необходимо е също да се организират лекции, беседи и изложби върху разработените във филмите теми. Партийните организации по места и органите на народните съвети (отделите, отделенията и службите НИК) трябва да контролират дали се прожектират редовно седмичната кинохроника и научно-популярните филми и да изискват от кината да осигурят редовното им показване. У нас има възможност и трябва във всички кинотеатри заедно с основната програма да се прожектират кинохроника (наша или „СССР днес“, хроникално-документален или научно-популярен филм).

Много научно-популярни филми могат да се използват при обучението по естествена история, география, история и други предмети за обогатяване, задълбочаване и укрепване знанията на учащите се. В разяснителната си работа по здравеопазването на населението Министерството на народното здраве може да използва фонда от популярни медицински филми, който непрекъснато се попълва и обогатява. Върховният комитет за физическа култура и спорт трябва да подобри използването на богатия фонд от филми по физическа култура, като обвърже тяхното прожектиране

(Продължава на стр. 13)

Българо-съветската дружба — слънце и въздух за нашия народ

Октомврийската социалистическа революция премахна неравенството между отделните народи, населяващи огромната територия на днешния СССР. Съветската държава — първата работническо-селска държава в света, стана страна на свободни и равноправни граждани, които бързо изградиха свое могъщо народно стопанство, наука, изкуство и култура, като догониха и задминаха в много отношения силно развитите индустриално капиталистически страни. Съветската култура, най-прогресивната в света, израсна едновременно със строителството на съветската държава и достигна непозната досега в никоя друга страна развитието. Чрез системата на всенародно образование и самообразование съветското правителство и Болшевишката партия направиха тая култура достойна на широките народни маси.

В рамките на развитието на съветската наука и култура невиджан размах на развитие получи и съветското изкуство и особено съветската кинематография. Качествено различно от космополитичното, шовинистично и човеконенавистническо изкуство на загняващото буржоазно общество, съветското изкуство е социалистическо по съдържание, национално по форма, то е и дълбоко хуманно. То отразява живота и труда, борбите и успехите на съветските хора, героичното минало и прекрасното настояще, дружбата и социалистическия бит на съветските народи.

Следвайки указанията на Ленин и Сталин, съветското киноизкуство се превърна в ръцете на Болшевишката партия в най-важен пропагандатор на марксизма-ленинизма и възпитател на народа. Съветският филм от първия ден на съществуването си предприе борба за утвърждаване победите на Октомврийската революция и за мобилизиране на народа на борба срещу интервентите и другите врагове на съветската държава. Днес съветското киноизкуство отразява шастливия труд и живот на съветските хора, възпитава ги в дух на патриотизъм, като разобличава безродния космополитизъм, показва истинския лик на подналвачите на нова война, сочи пътя към мира и разбираме: истово между народите. А чрез научно-популярните, хроникално-документалните и изгледните филми разнася опита на първенците в областта на съветското стопанство, техника, наука, изкуство и култура по всички краища на необятния Съветски съюз и извън неговите предели.

Голяма и неопенима е помощта, която оказва съветското киноизкуство на нашата млада кинематография. Докато в литературата, музиката и театъра ние наследихме известни реалистично-прогресивни традиции, то в киноизкуството, родено в епохата на разложения на капитализма, нямаме такива традиции. Нашето ново киноизкуство се разви под благотворното влияние на съветското киноизкуство, усвоива неговия метод — метода на социалистическия реализъм, и резултатно го прилага при създаването на нашата филмова продукция. Съветските кинопроизведения са най-съвършените в идейно и художествено отношение образци за нашите киноработници. Без братската и безкористна помощ на СССР, където наши млади киноработници изучават филмовото изкуство във ВГИК — Москва, ние не бихме имали опитни сценаристи, режисьори и други специалисти, които да пренесат съветския опит в нашето кино. Без съветската помощ ние не бихме имали кино-материали, модерна техника. На братската помощ, която ни оказва СССР, се дължат идейните планове за строежа на Киноцентра, новата апаратура в дублажно студио и пр. От всичко това е ясно колко неопенимо мъдър е заветът на др. Димитров, който стана крайгълен камък на нашата политика: „За българския народ дружба със Съветския съюз е тъй жизнено необходима, както слънцето и въздухът за всяко живо същество.“ Проява на нашата голяма любов към Съветския съюз и великия Сталин е и провежданият всяка година месец на българо-съветската дружба и съветската култура.

Главната дирекция на кинематографията и тази година се включи активно в провеждането на тоя месец, като ознаменува началото му с пускането на екраните на страната на новия съветски цветен игрален филм „В мирни дни“. През месеца се пусна и цветният игрален филм „Донецките миньори“. Уреден бе и кинопоказ с цветни изгледни филми за съветските републики: Украйна, Естония, Азербайджан, Армения, Казахстан, Туркменистан и Латвия. Проекциите на тия филми бяха придружавани с доклади за съответните републики. От тези прекрасни филми за отделните съветски републики нашият зритель нагледно се убеди в това, как в процъфтяването на тяхната социалистическа по същество материална и духовна култура се е запазил националният облик на тая култура. В градовете Сталин, Карнобат и Павликени по случай съборите в тия градове Главната дирекция на кинематографията подготви големи изложби, посветени на съветското киноизкуство. В 54 кинотеатъра в цялата страна се организираха изложби, които отразяват цялостния живот на народите в СССР.

Честувайки месеца на българо-съветската дружба и съветската култура, трябва да отчетем, че нашата кинематография до голяма степен изпълни задачата, поставена от др. Червенков на Петия конгрес — да се дава „...преднина върху нашите екрани на високохудожествения и социалистически съветски филм...“ Само за първото шестмесечие на тази година съветските филми са били гледани от около 19 000 000 зрители, докато през цялата 1948 година — от 15 000 000 зрители. Съветският филм разширява и укрепва още повече българо-съветската дружба, възпитава в социалистически дух нашите трудещи се. Трудът, животът и борбата на съветските хора, отразени в съветските игрални, научно-популярни, хроникално-документални филми, учат и вдъхновяват нашите трудещи се в борбата им за висока производителност на труда, в борбата им за мир и социализъм.

„КАВАЛЕРЪТ НА ЗЛАТНАТА ЗВЕЗДА“

Сцена от филма „Кавалерът на Златната звезда“: Ирина Любашова (арт. Кира Канаева) и Сергей Тутаринов (арт. Сергей Бондарчук).

Съветските филми се отличават с две съществени, неделими особености: висока идейна наситеност и рядко художествено майсторство и техническо съвършенство. Те третират най-вълнуващата от темите: темата за човека и за неговото щастие. Художественото майсторство и техническото съвършенство на съветския филм изобщи са на такова необикновено високо равнище, че като че ли само специалистите са в състояние да откриват известни нови детайли и постижения в дадена нова кинокартина. Доказателство за това са такива цветни филми като „Далеч от Москва“ и „Кавалерът на Златната звезда“.

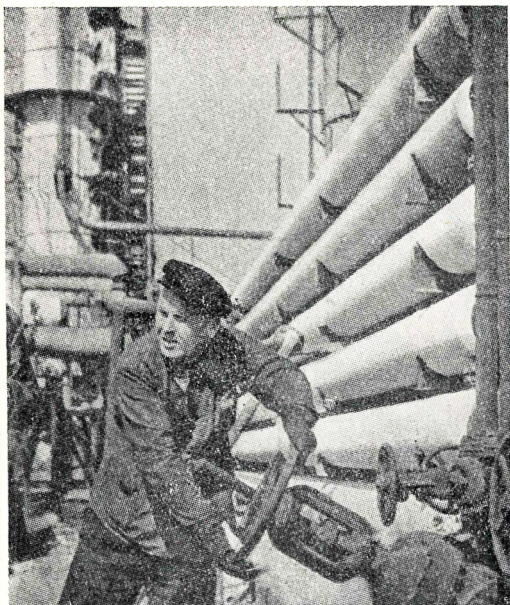
Що се касае обаче до любимата, основната за съветското изкуство тема за човека и шастливия човешки живот, то тя в изключително широките рамки и възможности на киното се развива всякога, при всеки нов филм по нов начин. За творческото въображение тук няма граници и съветските филми ни представят в тоя случай едно забележително в това отношение разнообразие, богато като самия живот. Човекът, устремен на

пред, в борба с природата и задържащите човешкия напредък фактори, става център на действието и на вниманието, но заедно с това се разгръща картината на оная съветска действителност, в която единствено са възможни неговите усилия, успехи и в края на краищата неговата победа.

Това именно дава отговор на въпроса, защо всеки нов съветски филм се очаква с нетърпение, с интерес и вълнение. Тук човекът е истински герой — двигател на действието. Той не е играчка на събитията, нито жертва на перипетиите на един живот, който се развива независимо от неговите усилия. Напротив, той е господарят на живота. В съветския филм расте, развива се и се оформя с всичките си човешки качества новият герой на сталинската епоха. Който е видял „Далеч от Москва“ и неговите героични строители на петролопровода, иска да види как в „Кавалера на Златната звезда“ същите съветски хора продължават същата и все пак толкова различна, разнообразна и вълнуваща борба за щастieto на човека. Зрителят иска и очаква да види как е

Две сцени от филма „Кавалерът на Златната звезда“: вляво — Тутаринов (арт. С. Бондарчук) и Кондратиев (арт. Б. Чирков), вдясно — Анфиса Тутаринова (арт. Тамара Носова) и Семьон Гончаренко (арт. Анатолий Чемодуров).

Петролят на Баку — за великите Сталински строежи на комунизма.

СЛЪНЧЕВ АЗЕРБАЙДЖАН

Една тънка погранична ивица земя, а същевременно и цяла епоха на историческо развитие дели Ирански Азербайджан от Азербайджанската ССР, която не напразно поетите наричат слънчев Азербайджан.

Светла и красива е тая страна, в която съветската власт създаде всички условия за богат и щастлив живот: богати са нейните чаени плантации, плодни са нейните овощни градини, сочно грозде раждат нейните лозя.

Колхозът „Низами“ (на името на великия поет на Азербайджан) притежава големи плантации с първокачествен тютюн, а колхозниците получават от тях много високи добиви. Черничевите гори на Азербайджан пък дават възможност за бобарство и висока копринена индустрия. Не случайно колхозът „Низами“ има 16 герои на труда.

Но не само с това се слави слънчевият Азербайджан. Недрага на тая богата съветска република крият несметни богатства. Едва ли има другаде по земята такава страна, в която да е концентрирано толкова голямо количество петролни сонди. Баку и неговата област са център на петролодобивната промишленост, а около Баку се

добива петрол навсякъде: на брега на Каспийско море и в средата на морето! Това огромно богатство, което е в ръцете на азербайджанския народ, позволява да се разгърне широко строителство, да се създадат всички условия за охотен и културен живот. А какъв беше животът на азербайджанския народ преди Октомврийската революция? Безнадежно тежък и непоносим! Филмът показва по какъв примитивен начин са добивали петрол предишните притежатели на петролните извори: непрекъснат, непоносим робски труд за парче хляб. А всичките богатства от добива на петрол отиваха в джобовите на империалистическите господари.

Днес Баку е обилно снабден с електрически помпи, с нови уреди за откриване на петролни залежи. Днес петролодобивът е силно нараснал, трудът на петролните работници е много облекчен, а животът им — щастлив и охотен. Около Баку само в последно време са открити 20 нови петролни залежи. Съветските хора навлизат все по-навътре в Каспийско море и откриват нови петролни извори. И с право народът в Азербайджан нарече своето море „Петролно море“. С прекрасни трудови пейзажи филмът разкрива голямото строителство в Азербайджан.

Но не само с петрол е богат слънчевият Азербайджан. Неизчерпаеми са недрата на тая земя. В целия Съветски съюз е известен богатият Дашкесански железоруден басейн. Азербайджанската земя крие също барит и много други ценни руди.

Обузданата с бентове буйна река Кура дава вода и електрическа енергия за селищата, колхозите и заводите. На тая река през 1945 година започна строежът на гигантската хидроелектрическа централа Мингечаур. Над 60% от обработваемата площ на Азербайджан се оросява изкуствено, което дава възможност да се отглежда и памук. Памучните плантации са снабдени с висока техника, в това число и с голям брой памукобращачни комбайни.

Филмът показва и социално-културните мероприятия на съветската власт в Азербайджан. В Баку се намират прохладни места за отдих. Приказно красиви са Акшеронските гори. В Шаумянския район на Баку се издига Дворецът на културата. Науката, изкуствата и културата в Съветски Азербайджан са в пълен разцвет. Азербайджан има своя Академия на науките, начело на която стои известният в целия СССР учен академик Нуса Алиев. Азербайджанският народ е създал и своя съвременна национална музика. Основоположникът на съвременната азербайджанска музика Х. Хаджибегов е написал операта „Керогли“, която се изнася с голям успех на сцената на Бакинския театър. Зрителят вижда на екрана постановката на тая опера и слуша мелодичната ѝ музика.

Филмът се гледа с напрежение и наслада. Зрителят се запознава с живота, бита и културата на тая народ, който под ръководството на Бولшевишката партия начело с вожд на цялото прогресивно човечество др. Сталин върви към комунизъм.

Целият творчески колектив на филма „Съветски Азербайджан“ (сценарист Кисимов, режисьори Кисельов и Дадашев, оператори Шафран, Дадашев; Атахашиев и Мемедов) се е справил отлично със своята работа, създавайки действително прекрасна и възбудяваща изгледна кинокартина на слънчевия Азербайджан. Музикалната илюстрация на филма (композитор Каниев) е красива и мелодична, тя ярко подчертава народността на азербайджанската музика.

„Съветски Азербайджан“ е ценно постижение на съветската кинематография. Той показва Азербайджанската ССР с нейните богатства, с труда и всестранный успехи на хората, които са построили социализма и крачат смело към комунизма.

Ал. Декало

пораснал любимият герой, т. е. съветският човек, с какво ново благородство се е обогатил неговият характер.

Новият съветски филм „Кавалерът на Златната звезда“ задоволява тъкмо тоя най-законен и чист интерес на зрителя. В него ни е показано едно от многобройните лица на съветския човек в нов етап на постоянната борба, която той води за подобряването, растежа и усъвършенствването на живота и следователно на човека в тоя живот. Ние вече знаем, че изходната точка на тая борба е на особено висок, съветски план. Героят на съветския филм не е принуден да се заплита в някакви неясни и повечето пъти безплодни конфликти между „доброто и злото“. Борбата тук се води, както забелязва известният френски прогресивен филмов критик Жорж Садул, между „доброто“ и „по-доброто“. В тая борба се появяват и живеят, горят и кипят съветските хора — онези „неспокойни души“, симпатични недоволници от това, което вече са постигнали, вечно устремени към това, което трябва да постигнат в бъдещето, онези трезви мечтатели, които мечтаят в дела, онези упорити и неуморими осъществители, които са творци на историята и преобразователи на природата.

„Кавалерът на Златната звезда“ танкистът Сергей Тутаринов, герой на Съветския съюз, който с бой е преминал пътя от Сталинград до Берлин, се връща окичен с ордени и обвеян от слава в родния Кубан. Море от златисти пшеници плиска вълните си до безкрая, мир и покой пред жътва изпълват слънчевия ден. Всичко в тая богата страна говори за изобилие и благосъстояние — и тежките класове на житата, и пищният обед на посрещането под овощните дървета в градината. Как хубаво може да се живее тук, сред близки и скъпи хора, до девойката с дълбоките очи, която случайно ги е настигнала по пътя!

Но Сергей Тутаринов е обладан от онова болшевишко безпокойство на истински герой, което поставя пред съвестта му като най-висш морален дълг въпроса на въпросите: „Ще стумея ли да бъда такъв, какъвто хората очакват от мене да бъда?“ И понеже се касае за съветски човек и щом веднъж такъв въпрос е поставен, той трябва да получи утвърдителен отговор, друг път няма. Сергей Тутаринов вижда, че в неговата родна станица Уст-Невинска е хубаво, но може и трябва да стане още по-хубаво. Тук още няма електричество, а нима може вече да се живее без електричество?

„Кавалерът на Златната звезда“ поставя една

висока цел — първата цел — да се построи електростанция. Това, разбира се, не е лека работа — липсват материали и какво ли не. Но не в това е най-голямата трудност. Най-трудното е да се раздвижат хората, да им се покаже и те да почувствуват силата и правдата на онзи сталински закон, който казва, че „който не върви напред, изостава, а който изостава, него го бият“, да се покаже на ситите и доволните, че едно голо доволство от сития и хубав живот не стига за съветския човек. Така строителството на електростанцията става въпрос за преустройство на мислите, за преустройство на характерите, на волята на хората, за да се открият перспективите на живота пред онези, които не ги виждат, да се даде път на стремежа към знания на онези, които искат да се учат.

На съпротивата, която Сергей Тутаринов среща от страна на „изоставащите“ в своето доволство и на маловерните, които не искат да се смущават спокойствието и личните им удобства, се противопоставя колективната воля. Партията на болшевиките, която бдително следи и насочва всяка нова инициатива, която подкрепя всеки, който пръв е погледнал по-надалеч, е на поста си. Така първата цел мобилизира цялото селище, колхозниците — всички млади по години, които са жадни за творчески подвизи, всички млади по дух, у които бушува неутолимата жажда да се учат, като онзи стар председател на колхоз, който в края на филма изразява желанието си да следва курсовете за електротехници.

В тая обстановка е ясно, че победата е сигурна. Станцията е построена и се открива в незабравимото тържество, когато блясват хилядите електрически лампи и заливат със светлина цялата долина. Филмът завършва с апотеоз на здрава и дълбок оптимизъм, с който е изпълнен от началото: в колхозните ниви орат електрически трактори, оросителни инсталации, движени с електричество, пръскат живителна влага над кубанските ниви.

Но най-бодро и радостно чувство зрителят отнася не от тоя убедителен щастлив край, а от онова, което тоя със сигурност разбира: филмът всъщност продължава в съветската действителност. Милиони са „кавалерите на Златната звезда“, неспокойните души, които мислят и ще измислят нещо още по-необикновено, по-красиво, по-важно и значително за щастието на човека. Такъв е могъщият закон на социалистическото общество, такъв е великият сталински импулс, който движи строителите на комунизма.

Крум Христов

НОВ ЖИВОТ ЗА ЛАТВИЙСКАТА ССР

Филмът „Съветска Латвия“ е по художествено изпълнение и идейна целеустременост голям успех на съветската документална кинематография. Ярکو и убедително той разказва за живота и бита на латишкия народ, който от едно десетилетие насам в задружното семейство на съветските народи претворява в живот вековната си мечта за щастие и благоденствие.

Сценаристите В. Калпинш и Ф. Киселъв (вторият е и режисьор на филма) са дали великолепно разрешение на темата, като в епизода на филма са поставили откриването на паметника на Ленин в центъра на Рига в деня на десетгодишнината на Съветска Латвия. В тоя исторически ден латишките работници, селяни и интелигенция дадоха пред паметника на великия основател на първата в света социалистическа държава клетва непрестанно да задълбочават и все повече да укрепват братския съюз със съветските народи, да вървят неотклонно под водителството на Сталин от победа към победа по пътя на осъществяването на комунистическия идеал. И в по-нататъшното разгръщане на филма ние виждаме как тая клетва придобива плът и кръв в творческите дела на латишкия народ.

Филмът ни напомня за тежкото минало на латишкия народ, но на него противопоставя огромната преобразуваща сила на съветския строй. Тази антитезна композиция дава възможност на зрителя да види по-пълно разцвета и обновата на Съветска Латвия. Авторите ни въвеждат в заводите и театрите, в колхозните ниви и учебните заведения и очароващите картини, които се нижат пред погледа ни, свидетелствуват за огромните постижения на латишките трудещи се във всички области на живота — строителството, промишлеността, селското стопанство, културата, народното творчество.

Ние виждаме на екрана забележителни хора — работници и учени, инженери и артисти, новатори на колохозния труд, вчерашни черно-работници — днес студенти в университетата. И колкото лаконично да ни разказват кадрите за тези хора, за тяхната съдба и дела, те дават правдиво и убедително сочни образи на именни и безименни герои от съветската ера в историята на латишкия народ. Всички сцени отразяват правдиво и дълбоко живота в Съветска Латвия, показват ярко чертите на новия морал на латишките трудещи се и народна интелигенция, разкриват красотата и величието на подвизите на строителите на комунизма.

Във филма е ярко отразен гигантският размах на социалистическото строителство. Пред латишкия народ, станал господар на своята страна, стои извънредно трудна задача: да възстанови разрушенията, причинени от хитлеристките орди, да obnovи промишлеността на мястото на жалките еднолични селски парцели, да създаде колективни стопанства, снабдени с модерна техника. Вдъхновени от Болшевишката партия, черпещи от богатия опит на братските съветски народи, латишките трудещи се решават с успех тая жизнена за тях задача. Разрушените градове, заводи и жилища бърже се възстановяват. Осъществява се вековната мечта на латишкия селянин за пресушаването на блатата. Новото латишко село, тръгнало твърдо по колохозния път, си осигурява наистина заможен живот. Културното строителство отбелязва удивителни успехи, невиджан никога в буржоазна Литвия разцвет на националната култура.

Филмът „Съветска Латвия“ има не само познавателно значение. Много майсторски той разкрива, че всички успехи на тая млада прибалтийска съветска република са резултат на нерушимото морално-политическо единство на съветските народи, на тяхната братска взаимопомощ. Така по латишките реки се спуска дървен материал за великите Сталински строежи на Волга, Дон, Амур и другаде, а на Рижкото и Вентспилското пристанище се стоварват изработени в други съветски републики съоръжения за латишките

заводи и торове за полетата на латишките колхозници. Най-силната електростанция на Дугава — Кеум, до основи разрушена от хитлеристите, се възстановява с дейното участие на работниците от Ленинград. Произвежданите в Съветска Латвия вагони за електрифицирани пътища сега пътуват в Подмосковието, в Кавказ и Урал, а Латвия получава най-нови машини от Ленинград, Коломна, Ташкент и други градове на необятния Съюз на съветските социалистически републики; от Узбекистан, Туркмения и Азербайджан тя получава първокласен памук за своята текстилна промишленост.

Всички картини във филма подчертават това творческо съдружие между съюзните републики, което създава богати възможности за разрастването и подема на промишлеността, селското стопанство и културата на младата съветска република.

Накрай не можем да не отбележим като достойнство на филма и неговото музикално оформление. Композиторът А. Скулте е впел в озвучаването му много национални мелодии и това придава на целия филм още по-голяма действена сила.

Ис. Наумович

Народно веселие и танци на трудещите се латвийци из улиците на Рига.

ЦВЕТУЩА АРМЕНИЯ

Един цветен документален филм, който омайва като поема с живата действителност на съветския живот. Филмът по незабравим начин ни показва как съветската власт превръща живота на народите в радостен празник.

Високо се белеят снежните върхове на планината Арарат, свидетел на богатото минало на малкия, но героичен арменски народ. Много от паметниците на неговата древна култура са още запазени. Но и много други са полуразрушени или съвсем заличени от турските нашественици, които са избивали населението и разграбвали арменската земя. Хилйади арменци забягват в чужбина. За тях Яворов в първия период на творчеството си, преди да затъне в индивидуализъм, със съчувствие писа:

Изгнаници клетки, отломка нищожна
от винаги храбър народ-мъченик,
дечица на майка-робиня тревожна
и жертви на подвиг чутовно велик. . .
Оставили в кърви нещастна родина,
оставили в пламък и бащин си кът,
немили-недраги в далека чужбина,
един — в механата — открит им е път.

Това е било някога, преди Октомврийската революция. Идва съветската власт и свободна Армения става родина на трудещите се, на цъфтящия нов живот, на радост и човешко щастие. Пред зрителя на екрана се нижат възшебните картини — снети с рядко майсторство и гехническо съвършенство — на преобразованието, на възхода на една страна, в която герой е целият трудов народ.

От планината Арарат слизат буйни потоци, бучат водопади, неудържими планински води летят стремително по стръмнините към долината на Арарат, образуват пълноводни реки, езера. Ето най-голямото езеро — две хиляди метра над морското равнище. От това езеро съветската власт е създала неизчерпаем източник на електрическа сила, на светлина, на плодородие и благоденствие, което като пълноводна река се разлива и в главния цветущ град на Армения — Ереван, и в най-скритите кътчета на страната. Мощни язовири, електростанции, заводи се издигат един след друг. Планината е опасана от широки и удобни пътища. По тия пътища към гори и кариери, към колхозни полета и градини, към фабрики и заводи се стичат новите хора-творци на Армения, излезли из самите недра на народа: удар-

ници, стахановци, учени, изобретатели. . . Мнозина изгнаници са се завърнали. Изгражда се мощна индустрия. Страната е пълна с подземни богатства, особено с медна руда. Великолепни картини показват как се обработва рудата, как се създават чудесните машини, които се изпращат по великите строежи на комунизма. Лекият розов камък от карьерите слага красивите основи на прекрасни жилища, на красиви домове на културата. Защото заедно с индустрията гук процъфтяват и изкуствата: поезия, театър, музика, живопис. . . А ведно с тях цъфти и цялата арменска земя. Водите на езерото не само движат мощни електростанции, те са доведени в богатата долина под Арарат, напояват градини, лозя, обширни памучни засявания. В овощните градини мишуринци претворяват природата — невиджано плодородие от непознати досега сортове ябълки, праскови, зарзали, домати, грозде е превърнало овощните градини в приказен свят.

Но не само природата е преобразена, преобразен е и човекът. За новия съветски човек непостижимо нещо няма. Той прокарва пътища и по най-непристъпните планински хребети, пресушава и тресавища, и блатата, превръща ги в плодородни колхозни полета, където най-модерни комбайни жънат безкрайните, наистина златни пшенични ниви. Деца, пионери с червени връзки, които като пламъчета греят по щастливата земя, девойки, младежи, мъже и жени, на всички лица светят от щастие, в знойните им очи се четат гордост и пламенна радост. Поток от щастливи трудещи се, които пълнят училищата с чуруликания, университетите със светлина, заводите с мощ и сила, колхозните полета и градини с песни и красота. Гледаш филма и изпитваш щастие, че на света живя Ленин, че днес имаме Сталин и Съветския съюз. Гледаш филма и разбираш защо потиснатите колониални народи все по-масово се надигат срещу империалистическата глутница, водена от амьриканските агресори. Съветските народи не само спасиха света от хитлеристкото иго, те посочиха на всички пътя към свободата, щастие и мир. Съветските народи предоставиха на всички потиснати народи най-хубавото оръжие за борба срещу стария свят: примера на новия прекрасен свят на изградения социализъм и на изграждащия се сияен комунизъм. И затова филмът „Съветска Армения“ е великолепно оръжие в борбата за мир и победа над агресорите

Емил Коралов

КИНЕФИКАЦИЯ НА ЮЖНИТЕ И ЗАПАДНИТЕ РАЙОНИ

Плановото кинифициране на страната е една от основните задачи на Главната дирекция на кинематографията. Девети септември 1944 година завари кинификацията на страната в един начален стадий и с всичките белези на експлоататорския начин за откриване на нови кина.

Грубият интерес за печалба диктуваше на частника да открива кина в големите градове из вътрешността на страната. Планинските райони и най-вече нашите западни и южни райони на страната частникът не предпочиташе, а държавата ги имаше под ръка само за данъци и гешефти на управниците, които сключваха разбойническо-спекулативни сделки за строежи и прекупуване на местната стопанска продукция. Трудът на населението от тези райони не му се възвръщаше нито на йота под формата на материални или културни блага.

Второто наше освобождение завари тези райони почти без кина. Като се тръгне от Видин до Петрич и от Петрич до Свиленград, ще се види, че само в 6—7 града е имало кина и то на народни читалища, а селски кина изобщо нямаше. Това може да се обясни само с обстоятелството, че тези райони се считаха за бедни и че от тях не можеше да се очакват печалби.

Това, разбира се, не можеше да продължи и то не продължи. В новата ни държава, в изграждането на която е залегнало плановото начало, и дума не може да става за някакво предпочитание в зависимост от това, дали районите са бедни или богати. Именно в „бедните“ райони културата трябваше и трябва бързо да си пробие път, за да научи местното население да работи по новому, да увеличи производителността на своя труд и да го потикне към ускорено изграждане на новия живот у нас.

На киното в това отношение партията и правителството са възлагали и възлагат голяма и отговорна задача. Другарят Вълко Червенков подчертава, че „трябва да се развие в максимални размери използването на киното като едно от най-мощните средства за въздействие на населението“. За кинематографията и народните съвети от западните и южните райони на страната това изказване на другаря Вълко Червенков поражда големи задължения, защото кинификацията на тези райони все още е на незадоволително ниво. Тук киното още не е влязло в бита на населението. Богатият съветски опит, разпространяван в страната чрез прекрасните съветски художествени, документални и културни филми, не е показан на пиринци и родопци. Слаба е кинификацията на тези райони. Цялата Годечка околия до края на 1950 година не е имала нито едно кино, Брезнишка е имала само две, Кулска — две, Трънска — едно, Девинска — три, Елховска — две, Тополовградска — едно и пр. Само това красноречиво говори за слабото и почти никакво използване на филмите като средство за въздействие на населението от тези краища. Населението от тези краища не е видяло филмите „На границата“, „Тринадесетте“, „Очна ставка“, „Падането на Берлин“, то не е видяло и нашите документални филми, в които е отразен ентусиазмът на българския трудов народ, поел пътя към социализма. До хората от тия краища истината за великата съветска страна, за Сталин, за борбата за мир и социализъм стигнала само по пътя на живото слово.

Главната дирекция на кинематографията трябва през следващите години да насочи по-специално вниманието си към кинифицирането на тези райони. За населението в тия райони киното е вече крайна необходимост. Там всички горещо желаят да им се даде възможност да видят на екран образа на Сталин, Димитров, Червенков, да им се даде възможност да видят съветския опит и да работят за обекчаване на собствените си труд.

Но тази задача не е по силите само на кинематографията. Без пряката помощ на местното население и местните административни органи резултатите не ще бъдат големи, защото най-сериозната пречка за кинифицирането на тези райони е липсата на салони. Местните народни съвети трябва добре да премислят планове си за нови строежи и да предвиждат и строежи на салони. В това отношение на помощ на западните и южни райони на страната за тяхното кинифициране трябва по-решително да се притече и Съюзът на народните читалища. Планът за строителство на Съюза на народните читалища трябва да се насочи повече към тези райони.

В западните и южните околии кинематографията, местните народни съвети и местните обществени организации трябва да обърнат сериозно внимание на подвижните кина. Непростимо е подвижни кина да стоят в бездействие само защото нямали моторно превозно средство. Подвижните киномашини са пригодени за превоз и с каруци, волски коли и дори за товарене на кон. Ръководителите и стопаните на подвижните кина трябва да разберат, че тяхната задача е благородна и че те на дело подпомагат местното население. За тези райони моторното превозно средство дори често е сериозна причина киното да посещава едни и същи населени места, тъй като моторна кола често не може да се придвижи по силно пресечената местност.

Като се има предвид, че продалите се на американо-английския империализъм титовци, гръцките монархо-фашисти и турските реакционери се опитват да заблуждават българското население с мръсни и нагли лъжи против Съветския съюз и страните с народна демокрация, кинификацията на южните и западните райони става още по-наложителна. Чрез киното образно, картинно местното население ще може да се убеди в неистинността на опашатите вражески измислици и преиначавания.

Кинификацията на западните и южните райони е сериозна и отговорна задача на Главната дирекция на кинематографията, на Съюза на народните читалища, на местните народни съвети и обществените организации. Нека вярваме, че тази задача те ще изпълнят с чест в най-непродължително време и ще заслужат благодарността на местното население. От това народът ще има неограничена полза.

Публичните обсъждания на ежедневната преса, практикувани напоследък у нас, дадоха доста сериозни резултати. Широката читателска маса посочи много от съществени слабости на ежедневниците, препоръча редица съществени подобрения. Редакциите се вслушаха в ценните указания на своите читатели и значително подобриха както съдържанието, така и формата на вестниците.

Седмичният кинопреглед е по цели и задачи вестник на екрана, или екранизиран вестник.

Работниците в кинопрегледа се възползуваха от почина на своите колеги, от ежедневниците за публични обсъждания на пресата и устройствата редица срещи със зрителите на продукцията на Студиото за хроникално-документални филми. Тези публични срещи започнаха още през месец април и продължиха до месец септември т. г. На срещите се проектираха два седмични кинопрегледа и документалните филми „Слава Сталину“, „ТКЗС „Георги Димитров“, „Борба за хляб“, „Знатната тъкачка Лилияна Димитрова“. Бяха устроени срещи в София, Пловдив, Димитровград и Габрово. Последната среща се състоя в Габрово, където бе проектиран най-новият документален филм „Знатната тъкачка Лилияна Димитрова“ пред текстилните работнички и в присъствието на самата героиня Лилияна Димитрова — лауреат на Димитровска награда.

На публичните обсъждания присъствуваха хора от най-различни професии, такива, каквито са и многомилионните зрители на кинопрегледа и на десетките хроникални и документални филми. Изказванията разкриха живия интерес, с който кинозрителите следят ежеседмичните кинопрегледи. Те показаха, че нашият кинозрител е израснал доста политически, умее да вижда, преценява и да дава много ценни препоръки.

На обсъждането в София, проведено в Клуба на културните дейци при КНИК, Гюро Томчев от с. Лесново, Елинпелинско, сподели впечатленията си от кинопрегледа. „Участвувах съм в много тържества, каза той, но при участието ми не съм получавал такова удоволствие, каквото изпитвам, когато гледам същите събития на екрана.“

Др. Аврам Бехчет разкритикува липсата на специални младежки обекти в кинопрегледа, както и отсъствието на обекти, които показват природните красоти на нашата хубава родина.

Др. Петър Матеев, пенсионер се спря на идейно-политическото съдържание на прегледите и пожела то да бъде акцентувано по линията на представяне новия човек, който расте в средата на социалистическите трудови колективи.

На обсъждането в Димитровград филмът „Слава Сталину“, който възпява героичния труд на славните димитровградски строители, получи положителна оценка, но същевременно той бе правилно разкритикуван и за някои съществени опущения: не са показани в нужната степен съветските специалисти, нашите героични трудоваци, работата на димитровското младежко дружество и т. н.

„Трябва отделните моменти и пасажии на филма, каза първият секретар на градския партийен комитет в Димитровград др. Ив. Станилов, да се дават по-изчерпателно, за да бъдат лесно възприемани от широката зрителска маса. Смятам за слабост на филма факта, че се показват отделните ударници, а не се дават бригадите, в които те работят и които фактически им спомогат да станат ударници.“

На обсъждането в Пловдив др. Димитър Радев забеляза, че във випуска за първомайската манифестация е пропуснато да се даде съревнованието, което трудещите се разгърнаха в чест на деня на международната работническа солидарност. Той също направи упрек за неясните понякога снимки и шаблонен текст, които се срещат твърде много в кинопрегледите.

Ученикът Петър Стоянов осъди столичния характер на кинохрониката, която твърде често се спира на събитията в София и много по-рядко на живота в другите градове на страната.

Габровските текстилни работнички, събрани в кино „Христо Смирненски“, посрещнаха с явна радост филма за тяхната знатна другарка. Известната многостаночничка Нахида Абдулова намери образа на своята приятелка Лилияна за едностранчив и пожела той да бъде допълнен с черти от тежкия живот на знатната тъкачка преди нароодоосвободителното антифашистко въстание на 9 септември 1944 година.

Др. Карапенева, завеждаща лекторските групи при градската партийна организация и инструкторка по профсъюзна линия, изтъкна, че недостатъчно е подчертана помощта на партията, оказана на Лилияна в преодоляване на трудностите и в овладяване на високото майсторство. Др. Карапенева подчерта, че не е дадено отношението на новия човек Лилияна към машините като към народна социалистическа собственост.

Самата героиня на филма изказа задоволството си от работата на снимачния колектив, намери филма за добър и пожела той да бъде разширен с отразяване на ония моменти, в които тя е срещала най-големите трудности, и как с помощта на партията и на ДСНМ ги е побеждавала.

От обсъжданията, проведени в София, Димитровград, Пловдив и Габрово, могат да се извлекат няколко основни извода:

1. Периодичните обсъждания са нужни за заздравяване живата връзка между работниците от Хрониката и широката зрителска маса. Да се проведат обсъждания в самите заводи и ТКЗС-та, за които са поместени обекти в прегледа или за които са изработени отделни филми.

2. Ценните препоръки, които положително ще допринесат за сюжетното освежаване и още по-голямото политическо изостряне на кинопрегледа, да служат за ръководство при изработването на снимачните планове и при оформяването на общото съдържание на даден седмичен кинопреглед или документален филм.

Накрая трябва да се отбележи, че този първи опит за обсъждане на кинохрониката би дал още по-добри и по-задълбочени резултати, ако Студиото за хроникално-документални филми беше организирано обсъждането по-добре, с предварителна разгласа и осигуряване на повече зрители.

П. А.

Повече грижи за филмовите копия

Осигуряването на добри, неизхабени филмови копия е една от безусловните предпоставки за качеството на кинопредставленията, за което всички киноработници трябва да водят упорита борба.

Но полагаме ли ние достатъчно грижи за филмовите копия? Стопанисваме ли правилно това многомиллионно народно имущество? Трябва да се признае, че все още нашите киноработници нямат необходимото свойско отношение към филмовите копия, не ги пазят така, както трябва да се пазят едно толкова ценно социалистическо имущество. Много отговорници на кина и кинопрожектористи от постоянните и подвижните кина не знаят добре причините за повреждането на филмовите копия. Други знаят, но проявяват недопустимо нехайство и повреждат филмовите копия, изваждат ги преждевременно от строя и лишават хиляди зрители от възможността да видят филма, а на кинематографията нанасят милионни загуби — загуби на нашето социалистическо стопанство. В това отношение има крещящо недопустими случаи, които конкретно говорят за нуждата от най-строги мерки за запазване на филмовите копия.

Изпратеното от филмовата база копие на филма „Танкер Дербент“ с износеност 20% се прожектира в киното на ОК на БКП в Ардино и оттам се връща почти разбито, при техническа износеност 80%.

Филмовото копие на „Непокореният град“, изпратено при 10% техническа износеност, след като се прожектира в кино „Култура“ — Силистра, се връща във филмовата база с 60% техническа износеност, а филмовото копие „Четвърти перископ“, изпратено на кино „Доростол“ — Силистра, при 40% техн. износеност, се връща със 100% техн. износеност и естествено трябваше да се бракува. А такива случаи има още много.

За небрежно отношение към филмовите копия на някои оператори говорят и следните факти:

Кино „Харалампий Георгиев“ в с. Рибен връща филма „В името на живота“ обрязан: 5 метра кадри от втората му част са сложени в седма част обратно с гланца; от седма част е сложено 100 м парче в пета част, от пета част — в шеста и така е обрязано цялото копие, станало е цял куп от заплетена лента.

Кино „Родопска просвета“ — Девин, връща филмовото копие „Те имат родина“ без заглавнето и началните надписи на около 60 м и без началните и крайни бланки на частите — към 25 метра.

Киното на завод „Васил Коларов“ край Коларовград връща филма „Гобсек“ без техническия му паспорт и бланките на частите.

Небрежно се отнасят към филмовите копия и ги повреждат не само кинотеатрите, но дори и производственият отдел на Гл. дирекция на кинематографията. За това говорят следните факти: предаденото от филмовата база копие „Третият удар“ с техническа износеност 10%, след като бе прожектирано в студията за хроникално-документални филми се връща в базата със следните повреди: в първа част е минал барабан по картината и фонограмата е получила подбита перфорация на около 12 метра; във втората част същите повреди са на около 60 метра, а в четвъртата част — на около 200 метра. Вследствие на горните повреди копието добива техн. износеност 80%! Допустимо ли е това?

При получаването на филмовото копие „Веселите виндзорски“ от лабораторията за надписи се установи, че във втора и четвърта част има на места силно и на места по-слабо разширена перфорация. Трябва да се има предвид, че това копие не бе прожектирано на нито един екран дотогава!

Има кина, които често задържат кутии от филмовото копие, което им изпращаме, и връщат съответните части без никаква опаковка, като ги излагат на повреди при експедирането и транспорта. Така например киното на ОК на БСД в Ямбол връща филма „Човек 217“ без една кутия. Почти винаги кината в селата Кирково — Златарско, Гита — Чирпанско, Белчин — Самоковско, Световрачене — Софийско, и др. връщат филмовите копия без никаква опаковка, слагат ролките направо в кутията, разбъркват ги и ги късат при експедирането.

Операторът на кино „Просвета“ в Мездра, след като е прожектирал филма „Ана Сабо“, не е намерил за нужно при свалянето на филма от машината да сложи частите му в съответната кутия, а е сложил в кутията за първа част на филма, първа част от късометражния филм „Зверствата в Корея“. Ако филмът „Ана Сабо“ не дойде в филмовата база, а пътува за друго кино и не се провери, киното, което ще го получи след Мездра, не ще може да го прожектира, тъй като ще му липсва първата част.

Други кина задържат по няколко филма и ги връщат наведнъж във филмовата база, с което лишават много кина от филми, обрязват изпълнението на репертоарния план.

Напоследък към игралните филми се прилагат късометражни филми, с които се цели, киносетителят да бъде запознат с грандиозните строежи на социализма в СССР и напредъка в областта на техниката, медицината, изкуството, селското стопанство и други. Обаче има киноработници, които със своето нехайство и неправилно отношение към документалните и научно-популярни кинокартини, пречат те да бъдат видени от кинопосетителя. Така например изпратеният от базата филм „Настрадам от Бухара“, с приложение „Дантели“, след прожектирането му в кино „Металик“ — Димитрово, бе върнат без приложението. Това стана причина за следващото кино филмът да замине без приложение. На киното в Смедово — Коларовградско, бе изпратен филмът „Броненосецът Потемкин“ с приложение „Пловдивският мострен панаир“, но филмът бе върнат без приложението. Дори и нашата студия за хроникално-документални филми не върна своевременно приложението „Пушкинови дни“. А такива примери има много.

Всяко кино има определено време за прожекция на определено филмово копие, след което е длъжно да върне филма в базата — София, или да го изпрати там, където му е посочено според репертоарния план. Всяко изпращане на филма със забавяне се отразява зле на следващото кино,

което трябва да прожектира същия филм. Така например филмът „Дъщерята на моряка“, прожектиран в селата Пробуда и Странско — Чирпанско, се връща с шест дни закъснение, а филмът „Каменното цвете“ се връща от кино „Смирненски“ — Търговище, с 24 дни закъснение.

От съществено значение за запазването на филмовото копие от повреди е поддържане на прожекторните апарати в пълна изправност. В това отношение в много наши кина работите не стоят съвсем благополучно. Много оператори-прожектористи са съвсем неопитни, още неспособни, не познават поверената им апаратура. Положението особено много се влошава, когато към неопитността се прибави и нехайството. Не се ли поддържа в пълна изправност прожекторната апаратура, всяка нейна повреда се отразява веднага и върху филмовото копие. Вниманието към прожекторната апаратура, грижите за премахване на повредите или за своевременно им отстраняване е първо задължение на всеки оператор, на всеки ръководител на кино. Особено неблагоприятно стоят в това отношение работите на някои подвижни кина и на постоянни селски кина, които нямат подготвени оператори. А крайно време е да се сложи край на тая немара към скъпите апаратури и филмови копия, към това много ценно наше социалистическо имущество.

Когато повикът за икономии се издига от трудещите се в цялата страна, когато за всеки неправилен разходен лев ние трябва да държим сметка и за всяка най-малка повреда на социалистическата собственост трябва да търсим и държим отговорни виновните, недопустимо е да се излагат на повреда апаратури и филмови копия, които струват милиони в чужда валута и които са ни така необходими. Ръководителите на кина и кинооператорите-прожектористи трябва да се проникнат от съзнанието за големата си отговорност към опазване на апаратурите и филмовите копия. Главната дирекция на кинематографията трябва да помисли сериозно за повишаване на тяхната квалификация, за повишаване културно-политическото ниво на тая категория работници.

Само когато всички привикнем да гледаме на повереното ни обществено имущество като на по-ценно от личното, когато полагаме свойски грижи за апаратурите и филмовите копия, ние можем да очакваме, че ще изпълним с чест задачите, които партията и правителството са поставили пред кинематографията — да се развие в максимални размери използването на киното, едно от най-мощните средства за културно-политическо въздействие върху населението, като активен помощник за изграждането на социализма в нашата страна.

Документалните и научно-популярните филми сред народа!

(Продължение от стр. 8)

още по-тясно с практическата работа по разширяване и масовизиране на физкултурното движение и популяризиране на научната обосновка за спорта. Започнатите мероприятия по разпространяване на селскостопанските филми трябва да се разширят. В селскостопанските кръжоци и курсове за подготовка на кадри за ТКЗС трябва широко да се използват тези филми. Необходимо е също така по-широко показване тези филми на масовия зрител, трябва да се организират и фестивали за тях.

Използването на хроникално-документалните и научно-популярните филми ще бъде най-резултатно, ако тяхното прожектиране се свързва и с изнасянето на подходящи беседи. Пред отделите „Пропаганда“ и „Разпространение“ стои задачата да възложат на специалисти от Академията на науките, Селскостопанската академия, Медицинската академия и други научни институти разработването на кратки беседи за наличните научно-популярни, селскостопански и документални филми. Тия беседи, отпечатани на циклостил или по друг начин, трябва да придружават филма и да се изнасят от съответно подготвени специалисти по места — агрономи, лекари и др. Особено това е нужно за кинопредставленията в селата. Ние трябва винаги да помним, че по инициатива и указания на В. И. Ленин — VIII конгрес на ВКП(б) през 1919 година в решенията си за културно-просветната работа в село изрично подчерта: „Киното, театърът, концертите, изложбите и т. н., доколкото те ще проникнат в селото, а за това трябва да бъдат положени всички усилия, е необходимо да се използват за комунистическа пропаганда както непосредствено, т. е. чрез тяхното съдържание, така и по пътя на съчетанието им с лекции или книги.“

Пред нашите киноработници стои още неразрешената задача — да използваме докрай богатия фонд от хроникално-документални и научно-популярни филми. Само неотложното разрешаване на тази задача ще покаже, че ние на дело изпълняваме указанията на Партията и лично на другаря Вълко Червенков, който изрично подчертава необходимостта „да се развие в максимални размери използването на киното като едно от най-мощните средства за въздействие върху населението“.

Дело на чест е за всеки директор и ръководител на кино, за всеки кинотехник на подвижно кино и за всеки работник от отдел „Разпространение“ да осигурят своевременно и висококачествено прожектиране на всеки документален и научно-популярен филм пред широките кръгове на нашите зрители. Високо патриотично и отговорно задължение е всички тези филми да станат достояние на масовия зрител.

Да се издигне прожектирането на документалните и научно-популярните филми на нивото на тяхното идейно-политическо значение — това е важна и почетна задача, която стои пред ръководството и работниците от Главната дирекция на кинематографията и кината и която трябва да бъде решена в най-кратък срок

Борбата на японската прогресивна кинематография

Дълго време милитаристична Япония беше огнище на агресивни войни на Далечния Изток и извор на смъртна заплаха за свободата и живота на редица източноазиатски народи. През Втората световна война милитаристична и империалистична Япония подобно на своя агресивен партньор хитлерова Германия завърши с пълна катастрофа. Катурването на свирепия японски военен дракон дойде в резултат на неизлечимите рани, които му нанесе на първо време китайският народ, главната жертва на японската агресия, и на унищожаването на японската елитна квантунска армия от страна на великата Съветска армия през 1945 година. Превръщането на Япония в миролюбива демократична държава стана един от централните въпроси на световната политика в наше време. В този дух са споразуменията между големите съюзници от антихитлеристката коалиция, легнали в основата на Кайрската декларация от 1943 г., Потсдамската декларация от 1945 г., Ялтенското споразумение от 1945 г. и Декларацията на Обединените народи от 1 януари 1942 година.

След войната Съветският съюз остана верен на политиката за омировто рвяване на света и възглави борбата на световните прогресивни сили за изпълнение на международните споразумения за превръщане на агресивна Германия и Япония в миролюбиви демократични държави. Неизменната миролюбива политика на Съветския съюз е политика на социалистическа държава. С капиталистическия свят се случи обратното. Прекомерно заботителите от войната американски тръстове и монополи наложиха остър реакционен похват в политиката на САЩ и по този начин САЩ станаха главният фактор в престъпната политика на погазване международните споразумения и възкресяване на кървавите военни авантюри. Американските политики, по-справедливо политикани, станаха продължители на човеконенавистническото дело на свършили с мишеморка бесноват ефрейтор, на неговата налудничава мания за световно господство. По тоя наклонен път тръгнаха продажните политики и правителства на големи и малки страни от капиталистическия свят. Но поради това че между Америка и нейните помагачи в престъпната подготовка на нова световна касапница, главно Англия, съществуват империалистически съперничества, или по вътрешни причини съюзниците се очертават като не съвсем надеждни, американските империалисти решиха да използват реваншизма на битите германски и японски военни като средство, за да превърнат Германия и Япония в основна ударна сила в готвената антисъветска, антидемократична и антинародна война. Така вместо политиката на превръщане на Германия и Япония в миролюбиви демократични държави американските империалисти възприеха и следват политиката на възстановяване на германския и японския агресивен милитаризъм. Наложеният от Америка на нейните сателити сепаративен договор с Япония, подписан наскоро в Сан-Франциско, бележи само един по-крупен етап в това сатанинско дело на империалистите. Фактът, че империалистите предпочетоха да подпишат сепаративен договор първо с Япония, свидетелствува по думите на китайския вестник „Женминжибао“ за тяхното погрешно мнение за политическата зрелост на азиатските народи, свидетелствува за това, че те не са си извлекли достатъчно трезва поука от победата на великия китайски народ, от печалните за тях резултати от позорната им авантюра в Корея и изобщо от огромния свободолюбив кипнеж на азиатските народи.

Възстановяването на японския милитаризъм датира още от деня, в който американските военни сили окупират Япония. Първият белег за това е фактът, че американските окупанти, от една страна, оставят властта в ръцете на същите ония среди начело с императора-военнопредстълник Хирохито, вдъхновителите и виновниците за агресивните войни и, от друга, те спъват още в зародиш демократичното движение в страната и по-нататък продължават да прилагат все по-свирепи мерки за неговото задушаване и ликвидиране. На конференцията в Сан-Франциско, превърната от американско английски блок в комедия за подписване на един порочен договор, водачът на съветската делегация А. Громико изложи истинските принципи, на които трябва да почива действителният договор с Япония. Това са същите принципи, които са намерили израз в предишните споразумения. Част от тях представляват защита на световния мир и безопасността на съседните страни и народи от една бъдеща японска агресия, т. е. унищожаване на японската военщина и премахване условията за нейното възраждане. Друга част от тези принципи целят демократизирането на Япония и по своята същина представляват защита на жизнените интереси на трудещия се японски народ, който плаща с потта си и кръвта си военните авантюри на милитаристите и капиталистите и страда наравно с народите — жертва на японската агресия.

На конференцията в Сан-Франциско съветската делегация беше подкрепена от петиция от Японския съвет на патриотичното движение за все-страничен мирен договор. Петицията носи подписите на внушителен брой видни дейци на японската наука, изкуство, литература и представители на духовенството. Зад тези авторитетни подписи стоят подписите на огромно число прогресивни японци и честни трудещи се, които години наред водят тежка борба, за да не позволят да се повтори миналото с

тяхното отечество. Близко е до ума, че вдъхновител, организатор и несломима опора на прогресивните и патриотични сили в Япония е Комунистическата партия. В страстната борба на прогресивните културни дейци против реставрацията на мракобесническите и милитаристични теории и за прогресивна хуманистична култура взема дейно участие и японската прогресивна кинематография.

Младата прогресивна кинематография в Япония е поставена в условията подобни на условията, при които се бори прогресивната кинематография в окупирания от американците страни. Японската национална и прогресивна кинематография се вижда изправена лице срещу лице с един по-могъщ и безогледен нашественик — Холивуд, който в самата Япония намира безусловен и ревностен съюзник в местната продажна власт. Японската административна власт на първо място угоднически разчиства екрана като пред драг гостенин за холивудските филми, носители на империалистическа и милитаристична идеология, в чиято проповед се виждат заинтересувани и японските кандидати за мишеморка. След това японският филмов капитал не може да остане солиден конкурент на американския капитал, той влиза в съглашение с него или изобщо се изпарява и по тоя начин американските филмови капиталисти се настаняват в Япония като у дома си. Логически резултат от всичко това е безработицата сред прогресивните кино-работници. Японската компартия от страниците на своя печатен орган „Ака-хата“ отправя пламенен апел към киноработниците, независимо от трудностите, които им създава реакцията, „да излязат в защита на националната култура, отразяваща радостите и скърбите, гордостта и надеждите на японския народ“ — да създадат филми в защита на мира и независимостта на страната.

Първата огромна трудност за прогресивните киноработници, както се каза, е липсата на парични средства. На помощ се явяват трудещите се. Така корабостроителните работници събрали средства за филма „Нощна тревога“, чието снимане било преустановено вследствие козните на лидерите на жълтите профсъюзи. Трудещите се събрали помежду си средства и за филма „Ето това е нашият живот“ в ожесточена битка с реакцията. Когато публично била обявена кампанията по набиране на средствата, капиталистическият печат изригнал вулкан от злобни клевети, въоръжена политика разгонвала публиката от концертите, устройвани в полза на подписката. С оказването на всяка цена помощ трудещите се отговарят покрай другото на масовите уволнения на прогресивни киноработници от буржоазните кинокомпани.

С истинска жертвот готовност работят за спасяването на националната кинематография редицата режисьори — комунисти и артистите от ползуващия се с широка известност сред народа прогресивен театър „Дзенсиндза“ („Напред“) в Токио. На Международния кинофестивал в Кан през 1951 г. японската кинематография е била представена на три филма. „Когато пак се срещнем“ на режисьора-комунист Тадаси Имаи и „Животът на оризовото растение“ на прогресивния режисьор Ота. Дело на режисьорите Тадаси Имаи и Сацуо Ямамото са филмите „Война и мир“, „Животът на житата“, „Улица на насилието“, „Нова епоха на глупците“.

Главната задача на прогресивната японска кинематография е да подпомогне народното движение за мир, национална независимост и демокрация. Наред с филма „Когато пак се срещнем“ на Тадаси Имаи огромна популярност е добил неговият антимилитаристичен филм „Слушай шума на океана“. След първото прожектиране на този филм в града Наката повече от хиляда човека сложили своя подпис под Стокхолмското възвание. Изплашени от горещите народни симпатии към филмите „Когато пак се срещнем“ и японските милитаристи прибегват към репресии. Под техен натиск кинокомпанията Сиотуки се отказва от договора си с обединението на прогресивните киноработници за създаване на три филма. Тадаси Имаи и колективът на „Дзенсиндза“ пренасят на екрана и живота на оная категория японски трудещи се, които страдат най-жестоко от капиталистическата експлоатация, в чиито изтощени от глад тела най-свирепото се впива бичът на безработицата. По сценарии на Ивасо и Хироно и в главните роли с първенците от „Дзенсиндза“ Каварадзакис Тедзюро и Каварадзакис Сидзуе комунистът Тадаси Имаи създава филм, който правдиво и вълнуващо разказва за съдбата на полубезработния Мори Сюдзо. Разбира се, цензурата попречва на сценаристите и на този филм да дадат на своите замисли краен и ясен завършек, те например не са могли да очертаят достатъчно релефно ролята на работника-комунист и все пак демократичната тенденция на филма и естествената игра на актьорите позволяват на прогресивната японска кинематография да извърши решителна крачка към създаване на реалистично народно изкуство. Това става благодарение на факта, че японските прогресивни киноработници подобно на прогресивните киноработници от целия свят се учат от великото светско кино. Борбата на японските прогресивни киноработници за здрав отечествен филм, против холивудските булмачи и гангстерски филми е доказателство за това, че работят неуморно и неустрашимо силите, които ще провалят престъпните планове на американско-английските империалисти и на Далечния Изток.

„ЕКРАН ФРАНСЕ“ — БОРЕЦ ЗА МИР И ПРОГРЕСИВНО КИНОИЗКУСТВО

Франция е една от маршализираните страни, където поради предателската политика на продажните буржоазни правителства американската пропаганда намира възможност да се прояви в пълната си сила. Особено през последните две-три години, когато Франция се превърна в база на американската армия, страната бе залята от безкрайни мътни потоци от всякакъв вид пропагандна литература — като се започне от френските издания на „Ридърс дайджест“ и се стигне до порнографните изстъпления на холивудските писачи.

Американците не се задоволиха само с вноса на собствените си произведения. Поставяйки в ход злато и долари, те подкупиха или направо купиха почти цялата буржоазна преса, която сега крещи по-силно от отвъдокеанските си господари. Редица списания и вестници, занимаващи се с въпроси на изкуството, литературата и киното, лакейски превъзнасят всичката смет, която пристига отвъд Атлантика. Филмовите списания се задъхват да хвалят безсмислиците на стотиците американски филми, които се въртят в страната, като изобилно поместват в своите страници голите бедра на холивудските гърли, идиотските револверни физиономии на чикагските гангстери и безкрайните клоки за 17-ия развод на Хеди Ламар и 79-та изневяра на Джинджер Роджерс. Те не пропускат да възпяват филмите, разгарящи войната, атомната бомба и противокомунистическата истерия. За тези списания съветският филм и филмът на народните демокрации или не съществуват, или съществуват, за да бъде злобно охузен. За тях френският национален филм стои на последно място, като изкуство, обречено да загине.

На този хор на продажната преса се противопоставят наистина малко, но затова пък много силни гласове на комунистическия и демократичен печат. Всред тях силно звучи гласът на киносписанието „Екран франсе“.

„Екран франсе“ излиза за първи път в началото на 1943 г. нелегално, под ролката на един циклостил. Това е времето, когато окървавена Франция пъшка под ботуша на хитлеристите, когато всяка проява на френската мисъл може да донесе куршум. „Екран франсе“ си поставя като програма защитата на френската независимост, френската култура и по-специално на френската кинематография. Оттогава досега „Екран франсе“ мъжествено, при много трудности се бори за осъществяването на тия задачи, като след освобождаването на Франция прибави още няколко лозунга на своето знаме: борба за мир, популяризирането на съветския филм и филмите на народните демокрации, борба срещу американското нахлуване и пр.

„Екран франсе“ не е орган на партията. Той обединява в своите страници заедно с френските кино-работници и киножурналисти-комунисти и голям брой напредничави и честномислещи кинематографисти, борци за мир и за независимо френ-

ско киноизкуство. Редактирано от известния журналист Роже Бусино, в списанието пишат както големият кинотеоретик-комунист Жорж Садул, така и големият майстор на френското кино Рене Клер, режисьорът-носител на световната премия за мир Луи Лакен и известният актьор Жан Габен, пишат сценаристи, профсъюзни дейци, работници, граждани и пр. В неговите страници вземат думата и редица чуждестранни кинематографисти, които не желаят или не могат да пишат в другата преса. В „Екран франсе“ са се изказвали италианският режисьор Виторио де Сика, американският сценарист и артист Орсон Уелс, съветският режисьор Пудовкин, артистът Борис Чирков, полски, китайски, корейски киноработници и др.

Това разнообразие на перата, остротата и правилинността, с която се поставят въпросите, правят от „Екран франсе“ извънредно интересно и поучително списание, което безспорно упражнява голямо влияние в сред кинолюбителите във Франция.

Защитата на независимостта на Франция и френското киноизкуство и свързаната с нея борба за мир стоят в центъра на задачите на списанието. Известно е, че една от клаузите на плана Маршал определя броя на американските филми, които трябва да се представят годишно във Франция, на 180, като съотношението на времетраенето им по екраните е 13 седмици за американските срещу 5 за френските и всички останали филми. Това означава, че 8 месеца на година френските кина са задължени да прожектират американски филми, а през останалите 4 — френски и други. На практика обаче се получава много по-лошо. Натискът на американските кинокомпании е толкова силен, че много често готови френски филми с години не могат да излязат на екраните, защото кината са принудени да въртят американски филми. Това колонизиране на френските екрани води до задушаване на френското киноизкуство, което в миналото бе едно от първите в света. Френските студии се затварят, известни режисьори и артисти остават без работа. Напоследък, използвайки бедственото положение във френските киностудии, американците започват да ги закупуват на безценция, като снимат в Европа американски филми, които тук излизат много по-евтино.

„Екран франсе“ води ожесточена борба против задушаването на френското кино. Той разобличава машинициите на американските киномонополисти и техните слуги във Франция, публикува протести, устройва манифестации, апелира към читателите да бойкотират американските филми и пр. В тази борба „Екран франсе“ е успял да обедини и такива кино-средни във Франция, които никак не симпатизират на комунистите, но чиито интереси са явно заплашени от американското нахлуване.

Важен раздел в тази борба на списанието е рубриката за критика на филми. С цялата острота, духовитост и жлъчност, на които е способен френският език, списанието по-

мества всекиседмично редица критики и рецензии на американски филми. Най-добрите прогресивни кинокритици — Жорж Садул, Жан-Пиер Даре, Жан Тевено, Риу Руве, Ж. Ташела и др., безпощадно разобличават пошлостта и глупостта на американските филми и тяхното зловредно влияние върху младежта. Поради многобройността на филмите тези критики понякога са малки хапливи бележки. Така Венсан Дито пише за филма „На юг от Таити“ следното:

„Да спиш на слънце“ (заглавие). Три лоши момчета, една красива таитка (от юг), кокосови орехи, една кръвожадна акула, много палми, една силна доза глупост — това сполучва да запълни час и половина прожекция, през време на която зрителят се бори против непреодолимото желание сладко да заспи въпреки ударите на тъпаните и виковете на тъй наречените таитки. Когато човек отвори очи, може да научи, че парите не правят щастието, че симпатичното лошо момче янки, няма да се ожени за таитката (американската чест е спасена). Излизайки, зрителят ще може да твърди, че е видял един от най-тъпите филми, които му се е случвало да гледа.“

За филма „Такси, моля!“ има подзаглавие — „По-добре си останете у дома“, за филма „Двамата глупци и невидимият“ — „Нормално глупав американски филм“ и пр.

Борбата, която „Екран франсе“ води заедно с останалите прогресивни вестници и списания срещу американските филми, не остава без резултат. През последната година се отбелязва чувствително спадане на броя на зрителите на американски филми.

Съветският филм и филмите на народните демокрации намират в списанието свой горещ пропагандатор и защитник. За да стигне съветски филм на френски екран, той трябва да мине през иглените уши на полицейската цензура, която или ще го спре, или пък безобразно ще го окастри. Така напр. във Франция са забранени „Мичурин“, звуковият „Броненосецът Погемкин“, „Падането на Берлин“ — 2 част, „Заговорът на обречените“ и др. „Екран франсе“ води неуморна борба срещу тази цензура, демаскира нейните членове, осмива нейните методи на работа. „Екран франсе“ често публикува редица кадри на забранени от цензурата филми или на изрязани от нея части на филми. И невдъж благодаренис на неговата намеса някои съветски филми или са бивали измъкнати от лапите на цензурата, или пък са били спасявани ценни моменти от тях.

Всички съветски филми получават в страниците на списанието задълбочени положителни критики и отзвучи. Филмите за Горки, „Падането на Берлин“ — I серия, „Академик Павлов“, „Смели хора“ и др. намириха най-висока оценка от рецензентите на „Екран франсе“. Списанието популяризира съветските режисьори, сценаристи, киноартисти. Почти във всеки брой се явяват интервюта, очерки, репортажи за съ-

ветски киноработници и за съзетското кино.

Филмите на народните демокрации също намират горещ прием в страниците на „Екран франсе“. На постиженията на народнодемократичния филм в Карлови Вари бяха посветени цели страници. Поместени бяха очерки за китайския, корейския, чехословашкия и румънския филм.

Списанието често излиза в защита на преследвани борци за мир кинематографисти, организира събрания в тяхна полза, събира подписи и т. н. Така „Екран франсе“ води продължителна и енергична защитна кампания в полза на десетте холивудски сценаристи и режисьори, изпратени в затвора от Комитета за антиамериканска дейност. Напоследък той полемизира в защита на Чарли Чаплин, върху когото буржоазната преса започва отново да хвърля помии от клевети. Списанието твърдо и непоколебимо стои на позициите на защитниците на мира. Няма брой, който да не подканя читателите да подписват Обръщението за пакт на мира между петте велики сили, няма брой, който да не помества списък на известни кинематографисти, подписали Обръщението.

Естествено „Екран франсе“, както и останалите демократичен печат, никак не се харесва на продажните управници и на техните американски господари и те правят всичко възможно, за да спъват неговия нормален живот. Те ту го дават под съд за клевета и лъжа, ту се опитват да нарушат неговото разпространение и пр. Но най-честият начин на борба срещу него са финансовите маневри. Френските хартиени монополи периодически и внезапно увеличават цената на хартията. Това увеличение е без значение за буржоазния печат, който се субсидира от американците или правителството. Но за демократичния печат това увеличение се отразява много тежко и го поставя пред заплахата да спре да излиза. И само бързата и безкористна помощ на читателите, които за кратко време събират и изпращат големи суми, спасява вестниците и списанията от гибел. „Екран франсе“ на няколко пъти е бивал спасяван от своите читатели и няма съмнение, че каквито и опити да прави реакцията във Франция, за да унищожи бойния орган на френската прогресивна кинематография, тя няма да успее, защото той има широка читателска маса, която го обича, цени и защитава.

„Екран франсе“ се получава и у нас и неговите читатели го следят с истинско удоволствие въпреки някои негови слабости, които се обясняват с политическата обстановка във Франция. „Екран франсе“ заслужава подкрепата на нашите кинолюбители, говорещи френски и обичащи Франция на Волтер и Виктор Юго, на Ромен Ролан и Барбюс, на Раймонда Диен и Анри Мартен, на Габриел Пери и Морис Торез.

ТИТОВСКАТА ФИЛМОВА „КУЛТУРА“ В БЛАТОТО НА АМЕРИКАНСКИЯ КОСМОПОЛИТИЗЪМ

В своята предателска и фашистка политика титовци поставиха в областта на културния живот като първа задача унищожаване придобивките на освободителната борба на югославските народи. Тези придобивки се съдържаха главно в предаността на югославските трудещи се към делото на интернационализма, във възможността да изучават великото марксистко-ленинско учение, да възприемат богатия културен опит на Съветския съюз и изграденния метод на социалистическия реализъм. В последна сметка усилията на титовци бяха насочени към подмяна на здравето патриотично съзнание с една еклетино-субективистична каша — рожба на американската империалистическа „философия“, на разни ръселовци, комптомовци и нортроповци, проповядващи безродния космополитизъм в името на всемирното американско владичество. Следвайки именно тази линия, титовци днес провеждат нова „културна“ политика, която намира особено ярко отражение в областта на филма, филмовата литература и изобщо филмовата култура.

Знае се, че филмът е най-масовото, най-непосредствено действащото и влияещо изкуство и тъкмо затова титовци отделиха на него особено внимание.

Съветският филм бе спечелил заслужено сърцата на милионите югославски зрители. Те намираха в него здравите патриотични и интернационалистични идеи, виждаха образа на новия социалистически човек, намираха отражен героизма на Великата отечествена война и плановия, упорит труд на милионите съветски работници и колхозници. За тях съветският филм бе една огромна школа за живот, за извоюване на новото социалистическо общество, за възпитание и естетическо въздействие. Титовци съзнателно пречеха на популяризираната на съветския филм, не отделяха специални филмови страници във вестниците, нямаше и списания, в каквито днес се популяризира в особено бясно темпо американските филми.

Тъкмо срещу това влияние и високите художествени достойнства на съветския филм днес титовци са насочили своите главни удари. Ще посоча само няколко примера.

Когато се появи филмът „Сказание за сибирската земя“ на Иван Пирьов, в малък сборник под заглавие „Съветският филм“, издаден от вече несъществуващото „Дружество за културно сътрудничество между СССР и Югославия“, се казваше следното: „В този филм се разкрива природата на съветския човек, силна, непобедима, неговият жив стремеж към творчество.“ В статията се прави и следният кратък анализ на филма:

„Рана, получена през войната, накарва пианиста Балашов да се раздели завинаги със скъпия си инструмент, с концертната зала, с щастливите за всеки артист минути на общуване с публиката — но музиката отново зазвучава в неговото сърце, когато той, встъпвайки в простия и

велик живот на народа, почувствува нов прилив на вдъхновение. Природата в Сибир, сурова и прекрасна в своята мощ, подвизите на руските хора в миналото и сегашното, величието на съветския живот пробужда в него волята за творчество и зазвучава в неговата симфонична поема „Сказание за сибирската земя“. Но целия филм ние приемаме освен това и като поема за богатството на природата на съветския човек, който в мислите и чувствата си е свързан с народа...“

Доколко този анализ е цялостен, доколко съумява да изнесе на преден план същественото и подчертае същността на драматичния конфликт, заложен в този филм — това е друг въпрос. За нас е важно да покажем как бяха посрещани съветските филми в Югославия през този период, макар и в малобройни и неподписани статии подобно на гореститираната.

Но ланският сняг отдавна се стопи. А с него потънаха в земята и всички положителни оценки за съветския филм, за да се развихри по страниците на филмовите списания и във вестниците бясна антисъветска хайка напълно в духа на изказванията на подлещата Тито и неговата шайка от ранковичевци, джиласовци, кидричевци и мошапнядевици.

Ще си послужим с пресен пример от първия брой на новото списание „Филмска култура“, където е публикувана статията на Александър Вучо „Великоруският шовинизъм в съветския филм“.

Само няколко думи за автора. Вучо бе познат преди войната като един от водачите на югославския сюрреализъм. Той живееше повече в Париж, отколкото в Белград, а за живота на трудещите се не бе и помислял. Роден в богато буржоазно белградско семейство, съдържанието на живота му бе снобизъм и мании. Той е лишен от всякакъв талант за изкуство, но заедно с още един бездарник — Душан Матич — пишеха дебелите сюрреалистични романи. В условията на титовщината Вучо отново изплува, но в годините след войната неговият сюрреализъм не се котираше. И той мина към филма. По негов сценарий бе снет изпълненият с мистика и еротика филм „Софка“, който преживя пълен неуспех и титовци бяха принудени да сменят Вучо от поста му председател на комитет за кинематография. Тогава той побърза да се лансира като „теоретик“. Плод на антисъветската му буржоазна злоба е споменатата статия.

За него дискусията срещу космополитизма във филмовото изкуство в Съветския съюз била признак на „ревизия на марксизма-ленинизма“. Той е разсърден, защото в съветските филми се показвал „приоритетът и преимущество на съветската държава, на съветската армия, на съветските ръководители и съветските хора“. Вучо не може да се примири с това, че съветската държава е най-напредничавата държава от нов тип, пред lika на която още по-ясно се разкрива гниелостта на

буржоазния строй, неминуемият крах на опитите на империалистите да въведат „американския начин на живот“ и познатата тяхна кръвожадна „демокрация“. Вучо е изпълнен със злоба подобно на американските си господари и пропадналици „фюрери“ на фашистките държави, че Съветската армия се показва най-мощната и единствено годна да устои на ударите на хитлеристката военна машина, да я разбие и изиграе великата си освободителна роля. Вучо беснее пред вида на новия съветски човек, комунист и патриот, пред великия образ на гениалните съветски ръководители и особено на И. В. Сталин. Това, което той нарича „деформация на човешкия образ“ — са високо моралните качества на съветския човек. Той, разбира се, е влюбен в образа на гангстера, на убиеца, на подлещата — за него това са „нормални образи“.

След тази „теоретична“ подготовка в статията си Вучо се нахвърля с цялата си буржоазна ненавист срещу филма „Сказание за сибирската земя“, който за него е израз на „великоруски шовинизъм“. Позната клевета, заета от арсенала на американския империалистичен печат, който би искал да вижда в руския човек босяк или безпочвен интелегент. За дълбоко огорчение на Вучо и неговите американски господари днес съветският човек е образец за всички прогресивно мислещи хора, за всички, които се борят за свободата на своите народи, за всички, които вярно следват очертания път на изграденния социализъм.

На състоялия се учредителен конгрес на съюза на филмовите работници в Югославия през миналата година основният доклад бе изнесен от злобния клеветник Вицко Распор, който досега с нищо не е показал, че е някакъв „филмов работник“. Докладът е изпълнен с лъжи за новите съветски филми, които никой в Югославия не е виждал и не ще види, докато властвува титовата престъпническа банда. Ето как той предава техните основни идеи: „Във филма „Падането на Берлин“ градинарят твърди в лицето на Сталин, че произведението на Маркс и Енгелс вече не са нужни, тъй като съществуват тези на Сталин, а в „Съд на честта“ доктор Доброволски сънува шовинистичен медицински препарат, който ще спасява само съветските хора.“ Вижда се колко подлост и колко клеветата е събрал въпросният Распор само в няколко реда. Разбира се, като идеологична основа на югославската филмова „култура“ той поставя яростната борба срещу влиянието на съветския филм върху югославските народни маси и културни дейци или, да си послужим с неговите думи: „Необходима е най-ожесточена борба, за да разбием неговото влияние (чети: на съветския филм, б. м.) при формирането на нашето съзнание, при изграждането на нашите идейни и естетически възгледи и схващания“.

Но тези думи на Распор съдържат и едно ценно признание: че съветският филм има огромно влия-

ние върху народните маси в Югославия: затова е необходима и тази „най-ожесточена борба“.

Само този факт, че титовци подло и ожесточено воюват срещу метода на социалистическия реализъм, който намери своето художествено осъществяване в съветския филм, е достатъчен, за да разберем идеологичните позиции на титовските представители в областта на филма. Тук не се касае, както ще видим по-долу, само до някакво проникване на буржоазно влияние, до идеологичен уклон, а до основен преврат, при който титовци застават на позициите на гнилата буржоазна естетика и вкус, люто клеветат и воюват срещу метода на социалистическия реализъм и влиянието на съветското изкуство в Югославия. В случая титовци, които поставиха своята страна в робско подчинение в областта на икономическия и политически живот по отношение на американските империалисти, провеждат и тяхната идеологична линия в областта на културния живот и особено в областта на филма.

Споменатият Вицко Распор недоволствува, че през изтеклите години филмовата критика виждала в западния филм и филмовата школа главно това, „че те троят народните маси“. Но според него това не било вярно. На Запад имало голямо изкуство, а що се касае до филма — той държел първенство. Това не е случайна приказка само на някой поклонник на гнилия американски филм. Това е настоящето „верую“ на титовските джелати и бандити в областта на киното. Но нека се обърнем към фактите.

Ели Финци, титовски литературен критик, не можа да скрие, че филмовият фестивал във Венеция през 1950 година е бил „илустрация на кризата в съвременното филмово изкуство на Запада“. Той призна, че „журито награди онези филмови произведения, които по своята безмерна чудовищност по начало са извън всякакво изкуство“.

Сега вече в Югославия никой няма смелост да напише такива редове.

Самият Финци побърза да се отрече от тези еретични мисли, а органът на филмовите дейци „Филм“ ожесточено се нахвърля срещу всекого, който се осмели да каже истината за западния упадъчен филм.

Такъв бе случаят и с филма „Бал на водата“. Това е най-обикновен и блудкав американски ревю-филм, с много „гърли“, екстравагантни трикове и порнографски двусмислици. Под влиянието на огромната реклама само в Скопие този филм за един месец е бил гледан от 42 000 души, както съобщава в. „Нова Македония“.

Очевидно репортерът на вестника е постъпил честно, когато е писал: „невероятна какафония и шум от музикални новости и виртуозитети, преплетени с бързи светлосини и брокатни ефекти, спортсменска кабаретна любов, шаблонни и недуховити комични ситуации“. Но тази характеристика не се е понаравила на джиласовските рекламни агенти на американския филм и те побързаха да реагират срещу всяка вярна характеристика на американския филм. Някой си Радичевич във „Филм“ писа: „Погрешно е мнението, че такива филмови произведения са по-малко ценни, по-низък род от останалите филмови жанрове. Да се осъществи такъв „лек“ филмов жанр с високи художествени качества не е ни най-малко по-лесно, отколкото да се направи ценен филм от който и да е друг жанр“. Какво безгръбначно преклонение пред аме-

риканските филмови продуценти, пред господарите от Холивуд!

Но историята не свършва с това. Някакъв си буржоазна белградска дамичка Т. Суич отправя писмо до редакцията, в което изразява недоволството си и от такава оценка на филма: вижда й се слаба, безцветна. Редакцията е уплашена: ами ако на белградските дамички тези похвали се виждат малко, какво би казал например Самуел Майер, чиято продукция е филмът! И на уводно място редакцията почва да се обяснява със споменатата Суич, че тя е просто несправедлива, че редакцията на списанието ясно е изтъкнала, че „Бал на водата“ е „занимателно, добро, живописно и свежо ревю“. Редакцията намирала само известни грешки в драматургията на филма, но, разбира се, те не били от значение. С една дума мадам Суич и редакцията на „Филм“ били на едно мнение, нямало място за недоразумение и спор и тя, и те еднакво се прекланят пред доларовото могъщество на мистър Самуел Майер.

Титовските филмови работници минаха изцяло под закрилата на „духовното“ влияние на западните филмови магнати. Така британският филмов съвет поканил режисьора Воислав Нанович и му дал тримесечна стипендия да се учи в Лондон. Фестивалът във Венеция стана място за поклонение на учителите-недоучили филмови титовчета, отдето те черпят пример и вдъхновение. В студията за филмови артисти, както се научаваме от един всекидневник, усилено се репетирали пиесата на Сартър „Блудница“, достойна за уважение“. Току-що излязло от печат и новото сценарно на Рене Клер „Мълчанието е злато“, което ясно отразява попадането на този режисьор в холивудската атмосфера. Нужно е да се усвои опитът на американския филм (тук титовци дори либералничат), но да се използвал опитът и на английската, мексиканската школа, и на италианския неореализъм или веризъм. Белградската кинотека организира редовното прожектиране на стари американски и други западни филми, придружени от аналитични доклади: с една дума здраво се усвоява западният опит. Върхът на всичко бе, че подобно на американските продуценти, които създадоха отвратителния клеветнически филм „Желязната завеса“, титовци създадоха филмчето „Говори Москва“. Вестник „Филм“ намира, че „идеята е много добра и оправдана“. Автори на този филмов пасквил са сценаристът Александър Херон (никому неизвестен), режисьорът Рико Калеф (още по-малко известен) и старите буржоазни артисти, които влекат не малко грехове на гърба си—Деян Дубаич и Александър Стойкович.

Днес в Югославия на екрана се представят и някои приемливи английски, френски и други филми. Това са филми със значителни идеологични слабости, но в последна сметка показват типични картини от живота в капиталистическия свят. Но титовата филмова критика се въздържа да популяризира тези филми, така както тя направи това за „Бал на водата“. За филма на Дакен „Ние, децата“ се появи само една бележка в седмичния вестник „НИН“. И, о ужас! Оказало се, че Дакен бил участник на Варшавския конгрес за мир и вестник „Филм“ побърза да се нахвърли срещу филма (разбира се, след незабавното му сваляне) и да доказва, че той нямал художествени качества.

Следвайки тази линия на преследване прогресивната филмова мисъл и прогресивните филми и особено на съветския филм, титовските драматичари от „Филм“, „Филмска култура“ и „Филмска ревия“ все повече затъват в блатото на гнилата буржоазна „култура“. Става ясно, че те трябваше да издигнат и нови идеологични знамена, и нови „учители“ за югославските филмови дейци. И такава знаме се явява Давид Грифит — познат американски расист. Във филмовия лексикон на титовци се отбелязва, че Грифит пръв бил намерил „специфичните възможности на филмовия израз“. Лексиконът срамежливо признава, че този американски лъв бил „син на един полковник от южната войска през време на гражданската война“, че работил като репортер в реакционен вестник. Тук той получил и здравата си реакционна закалка, в резултат на което създал по-късно своя „шедъвър“ — „Раждането на нацията“, изпълнен с най-дива расистка омраза срещу негрите. Той бил привърженик, както отбелязва авторът на статията В. П. (очевидно Владимир Погачич, новоизпечено титовско режисьорче) на „патриархалния фермерски живот“. И тъй ред след ред, страница след страница, в статии на различни автори се величае делото на Грифит — американски кръволок, който разпалва расовата омраза и издига култа на плантатора от южните щати.

Или да вземем друг титовски кумир: Джо Стернберг (под това име работи германецът Йозеф фон Шернберг). Той е авторът на известните порнографски филми с Марлена Дитрих. Но нека да оставим автора на статията във „Филм“ да ни запознае с неговото дело:

„С Марлена Дитрих започва нов период в работата на Стернберг. Той има особено интензивно усещане за еротичните компоненти в своите женски образи, което той бевече манифестира в своята работа с Олга Бакланова, Евелин Брент, Бети Компсън и Фей Рей, звезди на немия филм. Сега това чувство достигна с Марлена Дитрих до своя най-пълнен израз. В редицата филми, които Стернберг снем до 1935 г., той направи не само филми с Марлена и за Марлена, но тази своя дейност той превърна в своя лична лудост, лудостта по фаталната жена. В неговата концепция Марлена Дитрих се съблимираше от проста кабаретна певица от кръв и плът в някаква безкръвна, съблазнителна, символична поява на фатална жена, която е повече мистична, отколкото реална...“

Ръководена от такива „кумири“, поняен ще бъде и пътят, по който се развива югославската кинематография. В произведените досега филми този път върви от открито и безмерно шовинистично подценяване борбата на другите народи и преди всичко освободителната роля на Съветската армия (филмите „Славица“, „Ще живее този народ“, „Безсмъртна младост“, „Барба Жване“, „На своя земя“) по посока на откъсване от действителността, въвеждане сюрреалистичното виждане в изкуството, изтичане на преден план потиснати комплекси, ненормални полови нагони, фантастиката („Софка“, „Вълшебният меч“) до открити памфлетни кинокартини, изпълнени с най-отвратителна и животинска омраза срещу СССР и страните с народна демокрация („Говори Москва“). Следвайки законите на холивудската кинематография, ти-

товци издигат „звезди“, които фотографират в десетки пози, в прозрочни дрехи, използвайки западния порнографски опит.

За да приличат напълно на зад океанските си господари, титовци преустрои и материалната основа на своята кинематография. Под познатите лъжи за „истински социализъм“ те освободиха от работа сценаристи, режисьори и др. филмови работници и им предложиха да си основавали групи („художествени екипи“), които да влизали в преговори с отделните филмови предприятия за цената и времето, в което биха снели предложен от тях сценарий. По този начин титовци изхвърлиха на улицата и малкото филмови работници, каквито има в Югославия, и ги поставиха при условията, при които живеят днес филмовите работници на Запад. Югославските филмови работници станаха предмет на жестока капиталистическа експлоатация. Съществуването им днес зависи от това, дали ще следват предложената тематика, дали ще слушат титовските желания. Това, разбира се, кинематографният министър Владислав Рибникар (стар капиталист и собственик на буржоазния вестник „Политика“, но личен приятел на Тито) нарече — „да се направи възможна свободната художествена дейност.“ Днес 500 филмови работници са хвърлени на улицата и чакат пред вратите на предприятията „Звезда“ и „Авала“ да получат ангажимент.

От изтъкнатите дотук факти: антисъветската омраза и войната, която титовци са обявили на съветския филм, въвеждане и популяризиране на западния декадентски филм, и особено на американския, вгнездяване на буржоазно-империалистическа идеология в областта на филма и издигане в кумири американските режисьори, познати расисти и порнографчи — всичко това ни доказва, че титовци съзнателно и с упорита настойчивост вкарват както в цялото изкуство, така и във филмовата култура космополитизма — развихрящата се идеология на американската империалистическа буржоазия.

Под знамето на космополитизма днес американските империалисти подготвят нова война срещу СССР и стръните с народна демокрация, съзаклятничат срещу мира и мечтаят за световно господство. Първата и огромна пречка, с която те трябва да се борят в областта на идеологията на народните маси както в тези страни, така и в страните, „облагодетелствувани“ от маршаловия план, това е патриотизмът. В борба срещу него буржоазията издига ту „международните“ си цели, говори за световно правителство, за свят без граници и граждани, без отечество или пък издига теснонационалистически лозунги, зове към кръв и война в името на нови завоевания, мъст и плячка.

В защита на своите класови интереси буржоазията в зависимост от политическата обстановка и настроенията в отделните класови кръгове си служи ту с една идеологична маска — космополитичната, ту с друга — националистическата.

Космополитизмът изразява като реакционна буржоазна идеология във връзка с политиката на големите империалистически страни и на първо място САЩ. Чрез космополитизма реакционната управляваща клика в САЩ, подготвяща нова световна война, се опитва да наложи своята воля в останалите буржоазни страни под маската на „световно правител-

ство“, „световно поданство“, „общии закони на изкуството“ и пр. Тази буржоазна идеология се стреми да проникне и в лагера на мира и демокрацията с цел да хване на въдицата си лековерните, да създаде опора на вътрешните врагове на народа. Още Маркс бе отбелязал, че патриотизмът на буржоазията „се изроди в лицемерие от момента, когато нейната финансова, търговска и промишлена дейност придоби космополитичен характер“.

Това, че титовци възприеха в областта на идеологията и изкуството американския космополитизъм, преклонението пред холивудското филмово производство, съвсем не означава, че са се отказали от възпитаната през десетилетия шовинистична заплата, проникнала дълбоко в югославската буржоазия, която сега възстановява напълно своята политическа и стопанска власт. За това ни свидетелствуват и редицата югославски филми. Но основното в политиката на титовци и техните господари — американските империалисти — бе да поднесат на дребнобуржоазната и буржоазна интелигенция такава „световна“ идеология, която ще улесни преминаването ѝ върху релсите на агресивната буржоазна идеология и би изместила идеите на социализма и социалистическия реализъм. По този начин се унищожава и придобивките на народноосвободителната борба, влезлият в сърцата на хиляди и стотици хиляди трудещи се здрав патриотизъм, любов към родната страна. Сега титовци под лъжлива космополитична маска се опитват да убият патриотичното чувство, което ще ги улесни да продават по-безпрепятствено богатствата на Югославия и кръвта на югославските народи.

Не е случайна приликата, която съществува в деянията, мислите и изказванията на титовци и на троцкистко-бухаринската престъпна група в миналото, която бе докрай разобличена и разнишана като група, дълбоко враждебна на работническата класа, на съветския строй, в преклонението си пред всичко задгранично показваща своето раболепие пред идеологията на империалистическата буржоазия. Не случайна днес титовци вземат под закрилата си тези народни врагове, пишат за тях със същото умиление, с каквото пишат и за представителите на американската експанзионистична политика.

И. В. Сталин писа за троцкистко-бухаринската престъпна група: „Кому е нужна тази жалка банда от роби, каква ценност тя може да представлява за народа и кого може тя да „разложи“?“ Също тъй напълно ненужна е титовската фашистка банда за югославските народи. Очевидно е, че спасението на югославските народи от бандитско-терористичния режим на Тито — Ранкович ще се постигне единствено чрез упорита революционна борба. И те водят тъкмо такава борба. В тази борба укрепва и съзнанието за правилния път на културния живот в страната, поражда се омраза срещу космополитизма, засилва се патриотичното и интернационалистично чувство.

Революционната идеология е пуснала здрави корени там, където е народната борба: в душите на десетки и стотици хиляди работници, трудещи се селяни и трудова интелигенция. И когато тяхното дело възтържествува, а това не ще бъде далеч, те ще сметат в праха и всички тези книги, картини и филми — рожа на буржоазен космополитизъм и национализъм.

ЦЕНА 50 ЛЕВА